

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.

ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Het Congres.

Een nieuwe mijlpaal is in het leven van de vereeniging opgericht. Het congres is weder voorbij en met dankbaarheid mogen we constateeren, dat de economische depressie het niveau der beraadslagingen niet heeft gedrukt. Er was belangstelling, er was strijd, er was wisseling van meeningen, die nu in dezen tijd van schier algemeen gebrek aan interesse voor het openbaar belang in ideëelen zin aangenaam aandeden. Zoolang dergelijke zaken, als op het congres behandeld, nog een groot aantal menschen boeit, kan men blijven hopen.

Voor de eerste congresdag is, niettegenstaande aanvankelijke teleurstelling, van groot theoretisch en praktisch belang geweest. Het onderwerp was moeilijk voor deskundigen en niet-deskundigen, maar al is het laatste woord op dit gebied nog lang niet gesproken, de gemeenschappelijke arbeid van preadviseurs en debaters heeft ongetwijfeld zeer verhelderend gewerkt en het praktisch resultaat, dat zal uitloopen op een verzoek aan de Regeering om terzake een algemeene regeling te treffen, kan een zeer gunstige uitwerking hebben op den verderen uitbouw onzer Indische steden.

Voor de discussies op den tweeden dag koesterden sommigen eenige beduchtheid. Het politiek tintje, dat het onderwerp ongetwijfeld droeg, zou, meende men, tegenstellingen, zelfs ongewenschte tegenstellingen onnoodig verscherpen. Deze beduchtheid is in den loop der discussies verdwenen en het groote belang der behandeling van dit rekest kwam zeer helder naar voren. Duidelijk bleek dit ook uit de tot het einde geboeide belangstelling, waar tot het laatste congresmoment toe de vergadering zeer behoorlijk bezet bleef.

De ontvangst van Stad en Regentschap was zooals van Semarang te verwachten viel. De georganiseerde tentoonstelling gaf vele interessante zaken te bewonderen en ook de excursies, die werk van Provincie en Gemeente te beschouwen gaven, waren der moeite overwaard. Ook de korte instructieve lezingen, in de namiddaguren gehouden, verhoogden de — laten we zeggen technische — waarde van het congres uitermate en waar ieder hier zijn meer speciale belangstelling kon uitvieren, bleef het af te werken programma toch binnen redelijke grenzen.

Wanneer men op en om het Congres ronddoelde, dan

miste men onderscheidene figuren, die men noode in den loop van het jaar heeft zien heengaan. De martiaal-vredelievende figuur van Batavia's oud-burgervader zal misschien nog wel eens op de decentralisatie-wapenschouwing teruggezien worden. Met hem zou anders een groot stuk historie onzer vereeniging uit de gelederen verdwijnen. Ook de heer Bussemaker, in den laatsten tijd leider van Soerabaja, kan onze vergaderingen niet meer bijwonen en bij hem bestaat niet als bij Mr. Meyroos de kans op een weerzien in dit opzicht.

Ook de geestig-krachtige figuur van den heer Schotman ontbrak op het spreekgestoelte en in de vergaderingen, waar hij de decentralisatie moest verlaten en andere belangen ging dienen. Zijn bezielend woord was intusschen nog niet vergeten.

Doch nieuwe krachten houden de totale legersterkte op peil. De nieuwe burgemeesters van de twee grootste steden van Java namen hun plaats aan de bestuurstafel in en zullen hun zeer gewaardeerden arbeid ook wijden aan het ideaal der vereeniging.

Nieuw werk vraagt in de toekomst nieuwe toewijding. Nog beslaat de decentralisatie een eervolle plaats in het Indische leven. Bedreigd doch verdedigd, misschien verzuimd doch innerlijk nog sterk. Ook op Congres en algemeene vergadering werden nieuwe perspectieven geopend en werd de zorgvolle toekomst niet al te zorgvol opgenomen.

Hoe vol dreiging ook het heden is (dit behoeft ontkend noch verzacht), bij het vaarwel was de hoop weder levendig geworden, dat ook voor de decentralisatie nog betere dagen zullen aanbreken.

1 Juni 1933.

G. de RAAD.

Rechtsbescherming tegenover de Overheid.

(Vervolg van blz. 180).

Voor het tegenwoordig stadium der administratieve rechtspraak in Nederland moge verwezen worden naar het bij het verslag behoorend **overzicht**, waarin sub A eene opsomming wordt gegeven van de rechtspraak, uitgeoefend door van de administratie **onafhankelijke** organen en sub B van de rechtspraak, uitgeoefend door

ambtenaren, administratieve colleges en andere ambtelijke instantien.

Bij de indeeling van de rechtspraak sub A1 is ten aanzien der bevoegdheid van den gewonen rechter een onderscheid gemaakt tusschen de **algemeene competentieregeling** eenerzijde, neergelegd in art. 2 R.O. ¹⁰ art. 1395 B.W. en artt. 1401 en vgl. B.W., zulks in verband met de jurisprudentie van den Hoogen Raad neergelegd o.m. in de arresten van 20 November 1924 W. 11293 en 29 Juni 1928 W. 11864 en die krachtens **speciale wetsopdracht** anderzijds, terwijl sub II t/m XVIII de verschillende met rechtspraak belaste colleges en commissies worden vermeld.

Tengevolge van een en ander was de belangstelling van theoretisch-juridischen kant voor het vraagstuk der administratieve rechtspraak zoo verflauwd, dat men slechts geresigneerd of ironisch erover sprak als over een zaak, waarin eigenlijk niemand meer geloofde.

De opleving der belangstelling kwam niet van de zijde der geadministreerden, doch uit de kringen der administratie zelve, n.l. van de gemeentebesturen, die in verzet kwamen tegen het sedert de oorlogsjaren toenemend gebruik van het vernietigingsrecht door de Regeering en het misbruiken van het goedkeuringsrecht met het doel om de gemeentebesturen tot door het centrale gezag gewenschte maatregelen te nopen.

Deze praktijk werd aan de orde gesteld op het Congres der Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten in 1924, waar de beide ter zake kundige praeadviseurs Dr. J. P. Fockema Andreae, burgemeester van Utrecht en Mr. Dr. H. Vos, een vernietigend requisitoir tegen deze praktijk hielden en aangedrongen werd op een partiele regeling der administratieve rechtspraak, **speciaal voor het vernietigings- en goedkeuringsrecht**.

Zoo kon Kranenburg, Ned. Staatsrecht, dl. II blz. 86, volkomen juist constateeren, dat de ebbe voorbij scheen en er weer eene kentering viel te bespeuren ten gunste van de instelling eener onafhankelijke administratieve rechtspraak, waarop ook in het program van verschillende politieke partijen wordt aangedrongen (men leze b.v. over art. XIII van het Program van Beginzelen der Anti-revolutionaire Partij het artikel „Rechtsbescherming tegenover de Overheid“ blz. 70 e.v. van A.R. de Kwaadsteniet in het Februarinumnummer van „Antirevolutionaire Staatskunde“).

De instelling nu der Staatscommissie van 1931 beoogde tegemoet te komen aan het gevoel van onvoldaanheid over den huidige toestand en deze op het doode spoor geraakte materie weer opnieuw in gang te brengen.

De eerste vraag of behoefte bestaat aan verhoogde rechtsbescherming tegenover de Overheid, heeft de Commissie bevestigend beantwoord.

Op het eerste gezicht zal iemand, niet met rechtsnormen vertrouwd, zich verwonderd afvragen of het dus noodzakelijk is, dat men tegenover de Overheid wordt beschermd. Is het juist niet de taak van de Overheid zelf om de onderdanen te beschermen?

Een jurist zal echter dadelijk vatten, dat het hier gaat om bescherming der individueele belangen tegenover ad-

ministratieve feiten van de Overheid, waartegen in zeer vele gevallen hem, die zich door eene Overheidshandeling verongelikt acht, geenerlei rechtsmiddel ten dienste staat, **zelfs niet een beroep op eene instantie binnen de administratie**.

En waar zoodanige instantie wél bestaat, is daarin, naar het oordeel der Commissie, nog geen afdoende waarborg gelegen, dat de wet in het voorliggende geval op juiste wijze zal worden toegepast. Geldt dit vooral in die gevallen, waarin er geen beroep op de Kroon is gegeven, ook dan, wanneer zoodanig beroep openstaat, is de bestaande toestand, ondanks de door de wet voorgeschreven behandeling voor de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, nog geenszins bevredigend te noemen. Immer, nog daargelaten, dat van de adviezen der Afdeeling kan worden afgeweken, vertoont de regeling van de procedure voor de Afdeeling Contentieux, in de wet van 21 Dec. 1861 (Staatsblad no. 129) neergelegd, verschillende leemten, waaronder, om slechts ééne te noemen, het missen door de Afdeeling van de bevoegdheid zelf getuigen en deskundigen te hooren—welke leemten, in het belang van eene goede behandeling van zaken, noodzakelijkerwijze zullen moeten worden aangevuld.

Ongetwijfeld is de rechtstoestand der bestuurden eenigszins versterkt door de ruime mate, waarin de Hooge Raad art. 1401 B.W. is gaan toepassen op de onrechtmatige Overheidsdaden. Maar eene actie bij den Burgerlijken Rechter is slechts mogelijk in die gevallen, waarin zoodanige daad vermogensrechtelijke schade heeft veroorzaakt. Bovendien is zulk eene indirecte rechtsbescherming geenszins gelijk te stellen met een rechtstreeks tegen de gedraging der Overheid gericht beroep, dat, indien het slaagt, de Overheid ook wettelijk verplicht zich naar 's rechters uitspraak te gedragen. En ten slotte acht de Commissie om nader te ontvouwen redenen den Burgerlijken Rechter ook niet het meest aangewezen orgaan om recht te spreken in administratieve aangelegenheden.

De meerderheid van de Commissie was van oordeel, dat verhoogde rechtsbescherming gezocht moet worden niet alleen binnen de administratie, **maar ook bij van de administratie onafhankelijke organen**.

Binnen de administratie, eenerzijds door het zooveel mogelijk gelegenheid scheppen tot het instellen van administratief beroep, anderzijds door, waar de materie zich daartoe leent, voor belanghebbenden de mogelijkheid te openen hunne bezwaren aan de Overheid kenbaar te maken, zooals dit bij art. 26 der Hinderwet, art. 40 der Landarbeiderswet, de artt. 44 en 48 der Woningwet en art. 20 der Luchtvaartwet geschiedt; in de allereerste plaats echter door verbetering van de procedure voor de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, ten einde meer waarborg te geven voor de juistheid der uit te brengen adviezen.

Echter kan naar het oordeel der Commissie een ook in de praktijk bevredigende oplossing slechts worden bereikt, indien in het algemeen de **rechtmatigheid** van de gedragingen der administratie aan de beslissing van een **rechter** kan worden onderwerpen, waartoe **naast**

verbetering der administratieve procedure, eene administratieve rechtspraak in de ware beteekenis van het woord (door van de administratie onafhankelijke organen) moeilijk kan worden gemist.

De Commissie acht handhaving van de ontwerpen-Loeff niet aanbevelenswaard. Daarin wordt de gewone rechter bevoegd verklaard van administratieve geschillen kennis te nemen. Welke die geschillen zijn, werd door een algemeene formule omschreven.

Opdracht van de administratieve rechtspraak aan de rechterlijke macht zou nopen tot ten minste twee instanties; een rechter, die de zaak in vollen omvang — dus ook wat betreft de feiten — beoordeelt en daarboven het beroep in cassatie. Naar het oordeel der Commissie kan echter in vele — en juist in de gewichtigste — gevallen worden volstaan met ééne instantie, die zoowel de feiten als het rechtspunt beoordeelt. Als zoodanige instantie kan niet eene Kamer van den Hoogen Raad worden aangewezen, zonder de taak van dit College te denatureeren.

In de tweede plaats is het terrein, waarop de Rechterlijke Macht zich beweegt, reeds thans zoo uitgebreid, dat het zeer bezwaarlijk wordt, het geheel te overzien. Eene algemeene opdracht van rechtsmacht in administratieve zaken zou dit euvel nog aanmerkelijk vergrooten.

De Commissie geeft daarom de voorkeur aan eene regeling, waarbij de administratieve rechtspraak aan een specialen rechter wordt opgedragen.

Het door de Commissie opgestelde ontwerp van 116 artikelen, waaraan de Ambtenarenwet 1929 ten deele tot leiddraad heeft gestrekt, gaat van de gedachte uit, dat, waar ter bescherming tegen bepaalde besluiten, handelingen en weigeringen van Overheidsorganen eene **speciale rechtspraak** bestaat, deze behoort te worden gehandhaafd, terwijl daarnaast, voor die gevallen, waarin tegen besluiten, handelingen en weigeringen van Overheidsorganen geen rechterlijke instantie aanwezig is, eene **aanvullende** administratieve rechtspraak in het leven behoort te worden geroepen, ten einde niet dadelijk al te veel van het bestaande overhoop te halen.

Bij de aanwijzing van het college, dat als hoogste administratieve rechter zou hebben te fungeeren, stond de keuze tusschen twee bestaande organen: de tot zelfstandig rechtsprekend College om te vormen Afdeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur en de Centrale Raad van Beroep te Utrecht.

De keuze der Commissie is gevallen op laatstgenoemd College, hetwelk te eerder voor eene zoodanige opdracht in aanmerking kwam, aangezien het reeds thans, zij het ook op beperkt terrein, als hoogste administratieve rechter werkzaam is en uitbreiding zijner bevoegdheid geacht moet worden zich in de historische lijn te bewegen.

Daartoe was de naam van dit College te wijzigen in **Hoog Administratief Gerechtshof** in overeenstemming met het algemeen karakter van de nieuwe taakopdracht.

De meerderheid der Commissie had bedenking tegen opdracht van administratieve rechtspraak aan de Afdeling Contentieux, met het oog op de wanverhouding, die er door zou ontstaan tusschen deze Afdeling en den vollen

Raad van State; de bezwaren, die de benoeming voor het leven van een deel der leden van dit College met zich zou brengen en eindelijk het gemis van een onontbeerlijk geachten onderbouw, welke het in het leven roepen van weer nieuwe (lagere) organen ten gevolge zou moeten hebben.

Het denkbeeld echter om het Hoog Administratief Gerechtshof uitsluitend in eerste en hoogste ressort uitspraak te laten doen, verdient naar het oordeel der Commissie geen aanbeveling.

Een z.g. **onderbouw** zal noode kunnen worden gemist, eene lagere instantie, die instrueerend werkt en waardoor tevens het aantal zaken, door het centrale College te behandelen, zal worden gedund.

Dezen onderbouw zoekt het ontwerp in **administratieve gerechten**, waarin als alleensprekende rechter optreedt de Voorzitter van den Raad van Beroep, bedoeld in de Beroepswet. Aan alleenrechtspraak zijn weliswaar bezwaren verbonden, maar deze bezwaren behooren niet te worden overschat, te minder daar van de uitspraak van den alleen sprekenden administratieven rechter steeds beroep op het Hoog Administratief Gerechtshof openstaat.

De Commissie wenscht dus ook op dit gebied den *unus iudex*?

Zal deze echter voldoende deskundig zijn en zijn de administratiefrechtelijke zaken daarvoor eenvoudig genoeg?

Zal bovendien de Voorzitter van den Raad van Beroep niet met werk overladen worden? Naast zijn gewone rechtspraak komt er eerstdaags bij die ingevolge de Ambtenarenwet, zij het dan dat deze collegiaal wordt uitgeoefend.

Men kan verder gaan en zich afvragen of er in het huidige tijdsgewricht wel genoegzaam aanleiding bestaat om een administratieve rechtspraak in te stellen en of wanneer de procedure voor den Raad van State verbeterd zou worden, niet volstaan zou kunnen worden met rechtspraak door dit College, waarvan de samenstelling, volgens Kranenburg, de kans biedt op de grootste, althans veelzijdigste deskundigheid op het gebied van het staats- en administratief recht.

Dit klemt te meer in dezen tijd van bezuiniging, nu de Staatscommissie-Welter zelfs heeft voorgesteld den Centralen Raad van Beroep op te heffen, gepaard gaande met eenige uitbreiding van den Hoogen Raad.

Met geen enkel woord heeft bovendien de Commissie aan de hand van feiten uiteengezet de dwingende noodzakelijkheid van uitbreiding der administratieve rechtspraak over de geheele linie?

Zal ten slotte de taak van het uitvoerend gezag in de huidige moeilijke tijdsomstandigheden niet uitermate verzwaard worden, ja, zelfs ernstig kunnen worden belemmerd, wanneer in het algemeen belang ter wering van dreigend gevaar of ter verscherping van toezicht moet worden ingegrepen, terwijl het aantal zoodanige gevallen, waarin beroep op den rechter is uitgesloten, in art. 10 lid 3 van het ontwerp **limitatief** is opgesomd!

Intusschen wenscht de Commissie de lagere gerechten niet te betrekken in alle twistgedingen ter zake van

besluiten, handelingen en weigeringen van administratieve organen.

Waar het betreft besluiten, handelingen en weigeringen van de hoogste Staatsorganen (de Kroon en Hare Ministers) behoort beroep slechts te worden toegelaten op het Hoog Administratief Gerechtshof, dat in eerste en hoogste ressort uitspraak zal hebben te doen.

Ter zake van beslissingen in administratief beroep genomen, kan voorts met ééne instantie worden volstaan, omdat hier eene vóórbehandeling, zij het ook bij de administratie, heeft plaats gehad, welke de taak van het Hoog Administratief Gerechtshof zal helpen verlichten.

De Commissie kiest bij de bepaling van de competentie van den administratieven rechter, evenals in de ontwerpen-Loeff voor de z. g. **algemeene formule**, met inachtneming van in verschillende bepalingen vervatte restricties ter beperking van het beroepsrecht.

Allereerst wordt, op het voetspoor van art. 1, 3de lid, der wet van 26 Juli 1918 tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken en van art. 58, 1ste lid, van de Ambtenarenwet 1929, het beroep alleen toegelaten op grond 1°. van onjuiste rechtsopvatting, waarop de bestreden besluiten, handelingen of weigeringen berusten, 2°. van het niet bestaan van de feitelijke omstandigheden, waarop deze besluiten, handelingen of weigeringen zijn gebaseerd, of 3°. dat bij het nemen, verrichten of uitspreken daarvan het administratief orgaan van zijne bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven (z.g. *détournement de pouvoir*) (art. 57).

De taak des rechters is zodoende beperkt tot eene rechtmatigheidscontrole. **Omtrent vragen van beleid of doelmatigheid kan zijne beslissing niet worden ingeroepen.**

Eene tweede restrictie is gelegen in eene beperking van de administratieve organen, tegen wier besluiten, handelingen of weigeringen beroep op den rechter kan worden ingesteld (art. 1), terwijl ten slotte het beroepsrecht wordt beperkt door eene opsomming van gevallen, waarin het beroep met zoovele woorden is uitgesloten.

In afwijking van de ontwerpen-Loeff is de Commissie van oordeel, dat de waardeering van openbare belangen, welke behooren tot het z. g. „freies Ermessen“ der administratie, behoort tot een gebied, waarvan de administratieve rechter in het algemeen behoort te worden geweerd.

Ter voorkoming echter van onzekerheid hoe de rechter zich tegenover vage, juridisch niet scherp te omlijnen begrippen als het algemeen belang, de goede zeden of de openbare orde, de publieke rust, de openbare veiligheid e. d. zou gedragen, is in art. 10 beroep uitgesloten van de daarin opgesomde besluiten, waarin die termen gezegd worden.

Zoo is b. v. uitdrukkelijk beroep uitgesloten van de Koninklijke besluiten tot vernietiging van besluiten van lagere organen wegens strijd met het algemeen belang en van schorsingsbesluiten.

Een andere grond voor uitsluiting steunt op de overweging, dat in buitengewone omstandigheden als oproerige

beweging of verstoring van de openbare orde, de Overheid over meerdere vrijheid van beweging moet kunnen beschikken en in haar taak niet mag worden belemmerd door ingrijpen van den rechter.

Een moeilijkheid voor de Commissie was ook het bepalen van de verhouding tusschen den administratieven Rechter en de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur. Zoowel tegen het bekleeden dezer Afdeeling met zelfstandige rechtsmacht als tegen het doen vervallen van alle beroep op de Kroon met de daaraan verbonden behandeling voor Contentieux, werden overwegende bezwaren ingebracht.

De oplossing is nu hierin gevonden, dat, met aanvulling van verschillende leemten in de procedure voor de Afdeeling Contentieux, er van wordt afgezien deze Afdeeling tot een zelfstandig beslissend college om te vormen, terwijl in het ontwerp aanvullende administratieve rechtspraak beroep op het Hoog Administratief Gerechtshof wordt uitgesloten van alle beslissingen der Kroon genomen in overeenstemming met het advies van de Afdeeling Contentieux, maar beroep wordt mogelijk gemaakt van zoogenaamde *contraire* besluiten en wel ten aanzien van punten, waarop de beslissing van het advies der Afdeeling afwijkt. Bij verschil van meening tusschen de Afdeeling en den Minister *praevaleert* dus niet zonder meer die van dezen laatste. De hoogste administratieve rechter zal als *super-arbiter* uitspraak kunnen doen, zonder dat de Afdeeling van het Hooge College van Staat als een lagere instantie van het Hoog Administratief Gerechtshof zou moeten worden beschouwd.

Voorts brengt de invoering van administratieve rechtspraak ook mede, dat de competentie van den Burgerlijken Rechter moet worden herzien.

De vereischte beperking van de bevoegdheid van den Burgerlijken Rechter, kan, naar het oordeel der Commissie, worden bereikt door in art. 2 R.O. aan zijn kennisneming te onttrekken de vorderingen tegen publiekrechtelijke lichamen ter zake van besluiten, handelingen of weigeringen van hun organen, waartegen beroep openstaat bij het Administratief Gerecht, het Ambtenarengerecht of het Hoog Administratief Gerechtshof.

Door deze redactie wordt ook aan den Burgerlijken Rechter onttrokken de kennisneming van schuldvorderingen tegen de Overheid, die voortvloeien uit publiekrechtelijke wetten. Ten aanzien van geldvorderingen, voortspuitende uit bestaande administratieve wetten en waaromtrent die wetten bepalen, dat zij ter beoordeeling van den Burgerlijken Rechter staan (meestal betreft het een recht op vergoeding van schade, veroorzaakt door een rechtmatige overheidshandeling), blijft de competentie van dien Rechter gehandhaafd.

Verder is de Commissie van oordeel, dat ten aanzien van voorkoming van conflicten ten gevolge van tegenstrijdige beslissingen slechts met betrekking tot één punt voorziening noodig is. Het zal kunnen voorkomen, dat de rechtmatigheid van een Overheidshandeling bij gewijsde van den Administratieven Rechter wordt erkend, maar dat een gewijsde van den Burgerlijken Rechter diezelfde handeling verbiedt. Of, omgekeerd, kan een civiel vonnis

tot een handeling machtigen, die verboden wordt door een besluit van de Overheid, waartegen tevergeefs bij den Administratieven Rechter is opgekomen. Hier staan dan tegenover elkander twee belangen, ieder gewapend met een rechterlijk gewijsde. Een Overheidsbelang en een particulier belang. Dan behoort het belang van de Overheid voor te gaan. Daarom stelt de Commissie voor, een nieuwe artikel 4386 in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering in te voegen, luidende:

„Er heeft geen dwang plaats tot tenuitvoerlegging van een vonnis van den burgerlijken rechter, indien de tenuitvoerlegging in strijd zou komen met handelingen van een administratief orgaan, waartoe dit blijkens een in kracht van gewijsde gegane uitspraak van den administratieven rechter bevoegd is”.

De Commissie acht het niet noodig een afzonderlijk rechterlijk apparaat te ontwerpen ter beslissing van competentiegeschillen tusschen den burgerlijken en administratieven rechter en deelt Zij dus niet de opvatting van Kranenburg, Ned. Staatsrecht, dl. II blz. 92, dat men bij de regeling der administratieve rechtspraak een Tribunal des Conflits, zooals Frankrijk heeft, moeilijk zal kunnen missen.

Ten slotte is de Commissie nog van oordeel, dat beperking van het vernietigingsrecht der Kroon noodig is in dezen zin, dat wanneer wegens beweerde onwettigheid van een besluit van een lager orgaan de Administratieve Rechter is geadieerd, de Kroon te dier zake zich van ingrijpen heeft te onthouden.

Daartoe stelt Zij voor aan art. 166 der Provinciale wet en aan art. 185 der Gemeentewet een tweede lid toe te voegen, luidende:

„Besluiten, waarvan beroep is ingesteld op den administratieven rechter, kunnen, terwijl het beroep aanhangig is of nadat over het besluit door dien rechter uitspraak gedaan is, door Ons niet worden geschorst of vernietigd wegens strijd met de wet”.

Met betrekking tot het vraagstuk der administratieve rechtspraak in Indië merkt Kleintjes op, Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië, dl. II, 5e uitg. blz. 295, dat weliswaar de Indische Staatsregeling zich niet verzet tegen opdracht van administratieve rechtspraak aan van het bestuur onafhankelijke organen, maar dat zolang het moederland zulk een onafhankelijke administratieve rechtspraak mist — en de kans, dat deze daar ingesteld wordt, wordt steeds geringer — er echter weinig vooruitzicht bestaat, dat de bevoegde autoriteit deze materie voor Indië zal ter hand nemen.

Hoewel de kans op invoering eener onafhankelijke administratieve rechtspraak in het moederland groter is geworden na het verschijnen van het Verslag der Commissie van Advies, blijft er even weinig vooruitzicht bestaan, dat de bevoegde autoriteit deze materie voor Indië zal ter hand nemen.

Evenals de artikelen 153 en 154 der Grondwet van 1887 in hun onderling verband bestemd waren om de vestiging van eene administratieve rechtspraak in Nederland mogelijk te maken, kan m. i. de opvatting van Prof.

Kleintjes niet worden onderschreven, dat de Indische Staatsregeling zich tegen zoodanige opdracht niet zoude verzetten.

Maar afgezien van de wettelijke bezwaren, bestaat er behoudens de algemeene competentie van den burgerlijken rechter en bepaalde uitzonderingsgevallen, (men denke aan den raad van beroep voor belastingzaken) in Indië geen zoo sterke behoefte aan invoering van eene onafhankelijke rechtspraak, dat ter wille daarvan alle praktische bezwaren ter zijde moeten worden geschoven.

Het vraagstuk van de administratieve rechtspraak is behandeld op het Congres van de Ned. Ind. Juristen — Vereeniging in 1929 en kwam de toenmalige praeadviseur Mr. Westra tot de conclusie, dat als de meest wenschelijke oplossing beschouwd moest worden differentiatie in tweërlei opzicht.

Wat betreft den rechter: specifiek-administratiefrechtelijke organen, bij welker samenstelling rekening kan worden gehouden met den aard der aan hen te onderwerpen geschillen. Wat betreft de geschillen: alleen die geschillen onder rechterlijke controle stellen, waarvan al dadelijk of blijkens de ervaring kan getuigd worden, dat de waarborgen van onpartijdige en in enkele gevallen wellicht van deskundige behandeling ontbreken of onvoldoende zijn. Binnen het kader der geschillen evenwel geen verdere splitsing; rechtmatigheidsbeoordeling in den ruimsten zin des woords, mede ervoor wakend, dat geen ander gebruik gemaakt worde van bevoegdheden dan voor het doel, waarvoor zij verleend zijn, het z. g. *détournement de pouvoir*.

Hoewel de Hr. Westra zich dus voorstander betoonde van administratieve rechtspraak door een **speciële** rechter, zij het op beperkt gebied wat den aard der geschillen betreft, ging hij anderzijds zelfs zoover om niet slechts de rechtmatigheids-, **maar ook alle doelmatigheidsgeschillen** tot de competentie van dien rechter te willen brengen, waaraan men zelfs in Holland niet meer denkt.

Voor alles echter — en daarop werd terecht tijdens het debat de aandacht gevestigd door Prof. Logemann —, bestaat er in Indië behoefte aan eene **deugdelijke administratie** en moeten wij de rechtsbescherming der bevolking naar de opvatting van Struycken allereerst bevorderen door verbetering van de **interne** administratie.

Maar in plaats van daarnaar te streven door selectie van administratief personeel, in alle opzichten berekend voor zijn taak, heeft men door de invoering der ontvoogding en de instelling van regentschapsraden, de waarborgen voor eene deugdelijke administratie veeleer verzwakt door aan de Inlandsche bestuursambtenaren en die colleges bevoegdheden op te dragen, welke eertijds werden uitgeoefend door administratief behoorlijk onderlegde Europeesche bestuursambtenaren, die beter op de hoogte waren van de bepalingen dan het personeel op de Inlandsche bestuurs- of regentschapskantoren.

Als terugslag daarvan heeft men nu voor de contrôle op het werk der regentschapsraden wederom talrijk juridisch personeel op de provinciale kantoren moeten aanstellen

in stede van die juristen liever toe te voegen aan de residenten om het bestaande peil van de administratie der Europeesche bestuurskantoren nog hooger op te voeren, ja heeft men zelfs de juridisch opgeleide bestuursambtenaren uitgeschakeld door hun de rol van adviseur zonder zelfstandige beslissingsbevoegdheid toe te bedeele.

In de tweede plaats bewijst de practijk, dat, ondanks de zoo gebrekkige administratie der lagere organen, het aantal gevallen, waarin beroep wordt ingesteld b.v. op de met administratieve rechtspraak bekleede Colleges van Gedeputeerden, uiterst gering is.

Wij zullen eerst moeten afwachten, aangenomen, dat de dure provincies en zelfstandige gemeenschappen in dezen tijd niet zullen moeten worden opgeheven, hoe de administratieve rechtspraak, door bestuurscolleges uitgeoefend, zich zal ontwikkelen alvorens over te gaan tot invoering van den onafhankelijken administratieven rechter.

Intusschen zal de procedure voor die colleges door juiste jurisdictionele vormen en contradictoire behandeling moeten worden verbeterd, doch heeft tot dusver alleen de provinciale raad van Oost-Java in de instructie voor het College van Gedeputeerden eene bepaalde procedure voorgeschreven.

Ook bij beroep op een hooger administratief orgaan als de Regeering kan de procedure op dezelfde wijze verbeterd worden benevens door het hooren van den Raad van Indië zoomede publicatie en motiveering der beslissingen imperatief voor te schrijven.

Voor den opbouw van eene eigenlijke administratieve rechtspraak ontbreken in Indië de noodige krachten en de noodige fondsen en wij mogen van geluk spreken, wanneer wij onze gewone rechterlijke macht kunnen blijven betalen.

Dit neemt niet weg, dat op zoo ruim mogelijke schaal beroep van beslissingen van lagere organen op hoogere colleges of autoriteiten moet worden toegekend.

Ook wordt de administratie door de lagere bestuursorganen over het algemeen wettelijk zoo gebrekkig gevoerd, dat invoering eener onafhankelijke rechtspraak alle bestuurswerk met lamheid zou slaan, nog afgezien van de urgentie, dat aan de Overheid in de overzeesche gewesten meer vrijheid van beweging moet worden gelaten dan in het moederland.

Bovendien weten wij, dat, wanneer door bestuursorganen **werkelijk** onrecht wordt gepleegd, de Regeering op klachte die kwesties steeds nauwkeurig onderzoekt en zoo noodig de administratie in het ongelijk stelt, wanneer er onrechtmatig of ondoelmatig is gehandeld.

Men vergeet ook niet, dat in Holland de Overheidsbemoeienis veel intensiever wordt uitgeoefend en de wettelijke regels daar eene betere basis vormen voor rechtspraak dan de vaak gebrekkige Indische voorschriften.

Wij zullen dan ook moeten leeren breken met heilige huisjes, waartoe heeft behoord onze zucht naar uniformiteit om op allerlei gebied Hollandsche instellingen over te brengen naar Indië, zonder voldoende rekening te houden met de draagkracht van dit land en de geaardheid der bevolking.

Rembang, Mei 1933. Mr. H. D. van WERKUM,

Doen bouwen enz.

In het Algemeen Indisch Dagblad en in Locale Belangen 1933, Nos. 6 en 7, is het vonnis van den Landrechter te Bandoeng besproken, waarbij de werkgever van zonder bouwvergunning bouwende werklieden, die vervolgd was wegens doen plegen der in artikel 91 van de Bandoengsche Bouwverordening juncto artikel 7 strafbaar gestelde overtreding, werd vrijgesproken, omdat zijn werklieden strafbaar waren en hunne aansprakelijkheid als dader die van hun werkgever als middellijk dader uitsloot. ¹⁾

Terwijl de vraag of de strafrechtelijke aansprakelijkheid van werklieden voor het ontbreken eener vergunning, niet ook in Indië ontkend moet worden, ²⁾ zoodat de werkgever als dader kan worden gestraft ingevolge artikel 55 van het Wetboek van Strafrecht, blijkt de noot op bladzijde 109 van Locale Belangen 1933 nog door hooger gezag dan dat van den Landrechter beantwoord zal worden, worde te dezer plaatse nader aandacht geschonken aan de uitspraak van den Directeur van Justitie in zijn brief van 15 Januari 1924, A No. 36/2/16, welke ten gevolge heeft gehad, dat de onderhavige verordening niet naast het **bouwen**, mede het **doen** bouwen zonder vergunning strafbaar stelt.

Deze uitspraak, die de lezer aantreft in Locale Belangen 1933 bladzijde 93, heeft ook der Regeering tot richtsnoer gestrekt; toen, bijvoorbeeld, de Hondenbelastingverordening van het Regentschap Krawang strafbaar stelde wie een penning **laat** gebruiken, achtte Zij de bepaling ongeoorloofd, omdat bij den vijfden titel van het strafwetboek, welke krachtens artikel 103 van dat Wetboek ook toepasselijk is op feiten, waarop bij andere wettelijke voorschriften straf is gesteld, de deelneming aan strafbare feiten en de vormen van het daderschap uitputtend zijn geregeld; Brief van den Gouvernements Secretaris van 24 Januari 1931 No. 245/B.

Evenzoo naar aanleiding van artikel 68 der Motorvoertuigenverordening Provincie Midden-Java van 30 September 1931 in de nota, behoorende bij den brief van den Eersten Gouvernements Secretaris van 16 Maart 1932 No. 689/A. ³⁾

„Bij lid 1 sub e is o. m. strafbaar gesteld het „doen“ „gebruiken van een keuringsbewijs voor een ander „motorvoertuig, dan waarvoor het is afgegeven, waar „mede dus een regeling wordt getroffen betreffende het „daderschap. Nu is het daderschap reeds uitputtend „geregeld in het Wetboek van Strafrecht (vgl. Titel V), „welke bepalingen ingevolge artikel 103 van dat Wetboek „o. m. ook van toepassing zijn op provinciale verorde- „ningen, zoodat de provinciale raad onbevoegd is om „hieromtrent nadere regelingen vast te stellen.

„De woorden „doet gebruiken“ waren mitsdien te „schrappen“.

In Nederland is hetzelfde standpunt ingenomen in de arresten van den Hoogen Raad van 1909, 1910 en 1911, aangehaald in Locale Belangen 1933, bladzijde 93;

verder, door Mr. J. Bool ⁴⁾, in het schrijven van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 11 Augustus 1914 ⁵⁾, door Mr. C. F. J. Gombault ⁶⁾ en in de vonnissen van het Kantongerecht te Hilversum van 13 Augustus 1931 ⁷⁾ en 12 Februari 1932 ⁸⁾.

In latere jaren heeft de Hooge Raad het betrokken punt niet meer beslist, zoodat Gombault ⁹⁾ moet toegeven, dat niet van een **vaste** jurisprudentie gesproken kan worden, te minder, omdat de lagere rechter ervan afweek: de rechtbank te Middelburg bevestigde bij haar vonnis ¹⁰⁾ dat van den kantonrechter te Goes van 26 Februari 1923, waarbij veroordeeld was wegens het **laten** bewonen eener woning aan de binnenzijde der dijken van een oesterput, strafbaar gesteld bij de algemeene politieverordening van Ierseke; de laatste was dus **verbindend**.

Nopens het analoge twistpunt, of een verordening tegen het **toelaten** van een strafbaar feit straf mag bedreigen, dan wel daardoor, in strijd met de artikelen 56 en 60 van het Indische Wetboek van Strafrecht, een vorm van **medeplichtigheid** aan eene overtreding strafbaar zoude stellen, sprak de Hooge Raad zich echter duidelijk in **andere** richting uit dan in 1909: zijn arrest van 2 Juni 1925 ¹¹⁾ verwierp de gevraagde cassatie wegens schending der artikelen 56 en 60, overwegende dat van zoodanige schending geen sprake kon zijn, daar de gemeentelijke bepaling, ingevolge welke het **toelaten** eener overtreding strafbaar was, **in het geheel niet over medeplichtigheid handelde**, immers eene zelfstandige delictsomschrijving bevatte ¹²⁾.

Denzelfden gedachtengang volgend ten aanzien van **uitlokking tot**, als vorm van deelneming **aar**, een strafbaar feit, acht men algemeen ¹³⁾ **geoorloofd**, dat in eene gemeentelijke zedelijkheidsverordening straf wordt bedreigd tegen uitlokking tot een feit, dat in bepaalde gevallen gestraft kan worden ingevolge den veertienden titel van het Wetboek van Strafrecht.

Evenzoo Mr. Dr. J. van Brakel ¹⁴⁾ volgens wien een locale strafbepaling tegen het **doen** verrichten geen daderschap of anderen deelnemingsvorm regelt, maar een **zelfstandig delict** schept.

Zoals reeds hooger bleek, heeft de Provinciale Raad van Midden-Java zich op 30 September 1931 bevoegd geacht, om het **doen** gebruiken van een keuringsbewijs strafbaar te stellen; evenzoo de Provinciale Raad van Oost-Java, om straf te bedreigen tegen het **doen** vervoeren van melk, door de inlassching in artikel 13 zijner Melkverordening overeenkomstig het door Mrs. van Werkum en Soebroto geformuleerde amendement ¹⁵⁾.

Naar het voorkomt, verdient deze ruimere opvatting, welke gedeeld wordt door Professor Mr. J. V. Van Dijk ¹⁶⁾, de voorkeur; want, zooals ten overvloede werd uitgesproken door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur (brief van 27 Juli 1929, Dec. No. 18/18/10, gericht tot de Regeering) en door de Regeering (brief van 10 Januari 1930, No. 99a, II, gericht tot den Provincialen Raad van Oost-Java) heeft de lagere verordening eene omschrijving te geven van het strafbare feit zelf ¹⁷⁾, als welks daders ingevolge artikel 55 van het Wetboek van Strafrecht door den rechter

diegenen gestraft moeten worden, die hetzelfde plegen, doen plegen, medeplegen of uitlokken.

In de strenge, sedert 24 ¹⁸⁾ jaar door den Hoogen Raad niet meer verdedigde leer wordt het gebruik van de in titel V van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht voorkomende **woorden taboe** verklaard, zoodat het aldaar gebezigde werkwoord **doen** niet benut mag worden om in eene plaatselijke verordening te omschrijven, uit welke bestanddeelen eene overtreding harer bepalingen is opgebouwd.

Schrijver dezes kan echter in artikel 103 van het Wetboek van strafrecht niet een zoodanig **woordverbod** lezen — waarvan de ratio trouwens tot dusver door geen der voorstanders der strenge leer is aangewezen — doch alleen eene duidelijke toepasselijk-verklaring van de acht eerste titels van het eerste boek; hij meent dan ook, dat de lagere wetgever door het **doen** bouwen enz. strafbaar te stellen, niet, in afwijking van het Wetboek van Strafrecht, **anderen** tot daders van het strafbare bouwen maakt dan degenen, die dat bouwen plegen, doen plegen, medeplegen of uitlokken; die wetgever toch stelt een **nieuw feif** strafbaar, terwijl artikel 55 van het Wetboek van Strafrecht de vraag beantwoordt, wie terzake van deelneming **daaraan** (dus **niet** aan het bouwen zelf) als daders gestraft zullen worden; zoo worden, niet in afwijking maar met toepassing van de laatste bepaling, als daders van het **doen** bouwen gestraft: zij die het doen bouwen plegen, het doen bouwen doen plegen, het doen bouwen medeplegen, of het doen bouwen uitlokken;

— vormde het doen bouwen een misdrijf ¹⁹⁾ dan zouden verder ingevolge artikel 56 van het Wetboek van Strafrecht als medeplichtigen daaraan worden gestraft: zij die behulpzaam zijn **bij**, of gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaffen **tot** het plegen van het **doen** bouwen.

Ook Mr. Sinninghe Damste ²⁰⁾ en Staatsraad Oppenheim ²¹⁾ aanvaarden de boven voorgestane ruime opvatting, maar schieten, naar het voorkomt, het met hunne argumentatie beoogde doel voorbij, door te betoogen: „dat de verordening, ondanks artikel 47 (55) van het strafwetboek, de strafrechtelijke **aansprakelijkheid** nog wel aanroeren en op haar invloed hebben kan”.

De motiveering van Van Brakel is sterker.

Bij de aanvaarding van het enge standpunt: dat „**doen**” niet in eene gemeenteverordening mag voorkomen, verdient de volgende wenk van Gombault aanbeveling:

„Laat de gemeentelijke strafwetgever het nu eens langs dezen weg probeeren, door in zijne verbodsvoorschriften **niet** eene **handeling** (als bij plegen of doen plegen) strafbaar te stellen, doch eenen **toestand**, dien hij als een verboden toestand wenschte te zien. Laat hij **naast** de verboden handeling (het plegen van een strafbaar feit) in zijne politieverordeningen strafbaar stellen, een verboden **toestand**, b.v.: het is verboden op den openbaren weg vuilnisbakken te **plaatsen** of te **hebben**. Aldus bereikt hij toch het goede doel, dat bij hem heeft voorgezeten, toen hij in zijne verordeningen het doen plegen naast het plegen van een

overtreding redigeerde.

De lastgever, de patroon b.v. die de vuilnisbak op den openbaren weg **heeft** (staan) is dan toch strafbaar, al heeft hij den vuilnisbak niet zelf geplaatst, doch dit plaatsen op zijn last **doen** geschieden door zijn ondergeschikte, die strafrechtelijk nog niet als „willoos werktuig” kan worden beschouwd. Zoodoende zouden alle moeilijkheden in verband met het „doen plegen” door den gemeentelijken strafwetgever kunnen worden omzeild ²²⁾).

„Iets **anders** zou het echter zijn, als niet het „doen verrichten”, de verboden „**handeling**”, doch het „doen **hebben**” of „doen **houden**” de **verboden toestand** dus, werd strafbaar gesteld in gemeentelijke strafverordeningen en als afzonderlijk delict in die verordeningen werd opgenomen. Afgezien van het feit, of men aan eene dergelijke redactie en opname in de gemeentelijke strafverordeningen facto veel zou hebben, zou tenminste eene dergelijke redactie, omdat het hier geen „handeling”, dus géén „plegen” betreft, niet met het bewuste arrest van den Hoogen Raad kunnen besprongen worden ²³⁾).

Bij **onpersoonlijke** inkleeding van het verbod van een bepaalden toestand dreigt het gevaar, dat de rechter, aangezien niet door een bepaalde feitelijke **handeling** of andere aanduiding degene aangewezen is, tot wien het verbod zich richt, **niemand** strafrechtelijk aansprakelijk zal achten voor de overtreding daarvan.

De Hooge Raad maakt het den plaatselijken of anderen wetgever echter gemakkelijk blijkens zijn arrest van 19 Januari 1931 ²⁴⁾; — de overtreden bepaling luidde:

„Buiten de havens mogen nooit meer dan drie schepen „in de breedte van de rivier naast elkaar liggen.”

De Hooge Raad overwoog, dat het voorschrift: „verbiedt eene **handeling**, en wel zoodanig gebruik maken van de in het Reglement bedoelde wateren, dat daardoor de ongewenschte **toestand** van het naast elkaar liggen van meer dan drie schepen ontstaat of in het leven wordt geroepen”.

In het geval bedoeld in Locale Belangen 1933, Nos. 6 en 7, zoude dus, bij aanvaarding der hooger bestreden enge opvatting nopens „doen bouwen”, bepaald kunnen worden dat te Bandoeng geen gebouwen mogen **staan**, opgericht zonder vergunning.

Een zoo geredigeerd voorschrift verbiedt eene **handeling**, en wel zoodanig gebruik van in de stadsgemeente gelegen grond, dat daardoor de ongewenschte **toestand** van het **staan** van zonder vergunning opgerichte gebouwen op dien grond ontstaat of in het leven wordt geroepen.

MR. D. H. LEDEBOER.

¹⁾ Vaste rechtspraak sedert H. R. 27 Juni 1898, W. 7146; Mr. L. G. van Dam, Arresten over strafrecht, No. 37.

²⁾ N.l. omdat de werklieden mogen aannemen dat hun werkgever inderdaad vooraf voor de vereischte vergunning heeft gezorgd; H. R. 7 April 1913, W. v/h

R. 9491; Van Dam, a. w. No. 39; Van Hamel-van Dijck, blz. 388.

³⁾ Provinciaal Blad Midden-Java 1932, blz. 234.

⁴⁾ De Gemeentewet blz. 128.

⁵⁾ Mr. C. F. J. Gombault, Communaal strafrecht 1921, blz. 32.

⁶⁾ Eerste supplement (1927) op het in de vorige noot aangehaalde boek; blz. 1 e. v.

⁷⁾ Gemeentestem 4203 en Administratieve en Rechterlijke Beslissingen 1932 blz. 479.

⁸⁾ Administratieve en Rechterlijke Beslissingen 1932 blz. 478.

⁹⁾ Supplement blz. 4.

¹⁰⁾ Arrest op het cassatieberoep hiertegen: 1 October 1923, Ned. Jurisprudentie 1924 blz. 1291; onderhavig punt onbeslist.

¹¹⁾ Ned. Jurisprudentie 1925 blz. 781.

¹²⁾ Gombault supplement blz. 7.

¹³⁾ Ook het (Indische) Departement van Justitie blijkens het van die zijde aanbevolen model voor een zoodanige verordening.

¹⁴⁾ Weekblad van het Recht 8846; vergelijk ook de volgende overweging in het overigens buiten verband met het vraagstuk staande vonnis der Amsterdamsche rechtbank van 1 December 1931: dat een verdachte zeer wel aansprakelijk kan worden gesteld voor de daden zijner ondergeschikten, zooals hier, zonder dat er sprake is van **doen plegen**; W. v/h Recht 12432.

¹⁵⁾ Notulen 27 Juni 1930 blz. 52 en 53 in Bijvoegsel Prov. Blad 1930, serie A No. 7; Zie ook de discussie over dit onderwerp in denzelfden Raad gevoerd naar aanleiding van eene Veeteeltverordening; Bijvoegsel Prov. Blad van Oost-Java 1932, serie A No. 12, blz. 402 — 405.

¹⁶⁾ Van Hamel — van Dijck, Inleiding, blz. 390.

¹⁷⁾ „Vooreerst, dat de plaatselijke wetgevers de gebods- of verbodsvoorschriften vaststellen binnen de grenzen in het administratief recht aangewezen”; Van Hamel — van Dijck, blz. 103.

¹⁸⁾ Volgens Gombault als boven; volgens Oppenheim I 368; 23 jaar, nl. sedert het arrest van 7 Februari 1910, W. v/h Recht 8989.

¹⁹⁾ Deze veronderstelling kon worden verdedigd tot 27 November 1929, den dag, waarop de werking van Stbl. 1929 No. 395, inging.

²⁰⁾ Beschouwingen over het rijksfiscaal strafrecht; blz. 162.

²¹⁾ I 367.

²²⁾ 1921, blz. 34 en 35.

²³⁾ 1927, blz. 2.

²⁴⁾ Weekblad voor Gemeentebelangen 1931 blz. 123; Weekblad van het Recht 12283 met onderschrift van Prof. Mr. M. P. Vrij.

ADMINISTRATIEVE JURISPRUDENTIE.

41. Besluit 19 Mei 1933 No. 23.

Vernietiging wegens strijd met het algemeen belang van het besluit van den stadsgemeenteraad van Batavia van 31 October 1932, waarbij een wethouder werd benoemd ter vervanging van een nog niet afgetreden wethouder.

In de vergadering van den stadsgemeenteraad van Batavia van 31 October 1932 werd op voorstel van een der raadsleden overgegaan tot de benoeming van een wethouder, in verband met de tot den raad gerichte mededeeling van een der zittende wethouders-raadsd, dat hij zijn mandaat ter beschikking van de kiezers stelde.

Eenige leden van den stadsgemeenteraad wendden zich hierop tot de Regeering met het verzoek om bedoeld besluit te vernietigen wegens strijd met de wet dan wel wegens strijd met het algemeen belang. Door rekwestranten werd in de benoeming strijd gezien met de wet en wel met de artikelen 12 lid 2, 17 lid 2 en 19 der S.G.O. Ingevolge het bepaalde bij artikel 12 lid 2 blijft immers het raadsd, dat te kennen heeft gegeven dat het als lid af wenscht te treden, lid van den raad totdat zijn opvolger de functie als lid zal kunnen aanvaarden en in verband daarmee blijft krachtens artikel 19 S.G.O. ook het wethouderschap tot dat tijdstip door het aftredende lid bekleed. Waar niettemin tot verkiezing van een wethouder werd overgegaan, zou naar de meening van rekwestranten het aantal der wethouders op vijf worden gebracht, terwijl artikel 17 lid 2 S.G.O. voorschrijft dat de wethouders ten getale van minstens twee en hoogstens vier worden benoemd.

Dit bezwaar van rekwestranten kon de Regeering echter niet deelen op grond van de overweging:

„dat het echter de duidelijke bedoeling was, dat de nieuwe verkozen wethouder eerst in functie zou treden met ingang van den dag van aftreden van den wethouder, dien hij zou hebben te vervangen;

dat geen wettelijke bepaling zich tegen een verkiezing bij voorbaat ter vervulling van een toekomstige vacature verzet;

dat ook overigens geen wettelijke bepaling verbiedt om een verkiezing als hier bedoeld staande de vergadering te maken;

dat dus van strijd met de wet ten deze niet kan worden gesproken”.

De Regeering achtte het raadsbesluit echter wel in strijd met het algemeen belang op de volgende gronden:

„dat een bepaling als vervat in het tweede lid van artikel 90 der Nederlandsche Gemeentewet in de Stads-gemeenteordonnantie ontbreekt, — welke bepaling de duidelijke en uitgesproken strekking heeft om een verkiezing van het wethouderschap te doen geschieden door een zoo voltallig mogelijk bezetten raad — en dus de eisch, dat hier op gelijke wijze zal worden gehandeld, in de wet geen steun vindt;

dat echter als minste voorwaarde voor de verkiezing in een wethoudersvacature kan worden gesteld, dat de raad in staat zij in het volledig aantal van de op het oogenblik zittende leden aan de benoeming mede te werken en dat de beslissing zoo deugdelijk als mogelijk wordt voorbereid, opdat het element van verrassing zooveel mogelijk wordt uitgeschakeld;

dat dit alleen bereikt kan worden door het plaatsen van de verkiezing van een nieuwen wethouder op de agenda van de raadsvergadering;

dat het niet volgen van deze werkwijze schadelijk kan zijn voor het prestige van den nieuw benoemden wethouder en in strijd moet worden geacht met het algemeen belang.”

42. B. G. S. 4 April 1933 No. 1009/A.

Bij de Regeering bestaat geen bezwaar tegen de toekenning van de bevoegdheid tot het verleen van ontheffing van belasting aan het uitvoerend orgaan.

Door het college van gedeputeerden van de Provincie Oost-Java werd onder de aandacht van de Regeering gebracht, dat, terwijl bij den B. G. S. van 5 Maart 1929 No. 420/II bezwaar werd gemaakt tegen artikel 8 der Motorrijtuigenbelastingverordening der Provincie West-Java van 30 November 1923, omdat het verleen van ontheffing dier belasting aan een ander gezag dan den raad opgedragen werd, tegen een gelijksoortige bepaling, voorkomende in de aanvullende inkomstenbelastingverordening van de stadsgemeente Soekaboemi van 30 September 1932, krachtens welke op verzoekschriften om ontheffing van belasting door den burgemeester wordt beslist, geen bedenkingen werden geopperd.

Bij den in hoofde dezes aangehaalden brief van den 1sten Gouvernementssecretaris deelde de Regeering het College van Gedeputeerden naar aanleiding hiervan mede, dat Zij destijds de meening was toegedaan, dat op verzoeken om ontheffing van belasting slechts door den raad kan worden beslist, doch dat Zij bij den B. G. S. van 11 October 1930 No. 2267/II inzake door het College van Gedeputeerden van de Provincie Oost-Java ingebrachte bezwaren tegen de Regeeringsbeslissing betreffende de opcenten en autobusverordening van genoemde provincie, Haar oorspronkelijk standpunt heeft prijsgegeven.

De Regeering was nl. tot de conclusie gekomen, dat de vraag, welk orgaan — de raad of het uitvoerend gezag — bevoegd is tot het verleen van ontheffing van belasting, voor tweëlei beantwoording vatbaar is, in verband waarmee Zij meende niet langer bezwaar te moeten maken tegen toekenning van bedoelde bevoegdheid aan het uitvoerend orgaan.

Ter nadere toelichting werd het College van Gedeputeerden een uittreksel aangeboden uit het tot het laatst-aangehaalde Regeeringsschrijven geleid hebbende advies van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur van 13 Maart 1930 No. Dec. 18/3/10, waarin het volgende wordt betoogd:

„De vraag, wie bevoegd is tot het verleen van **ontheffingen**, de raad dan wel het uitvoerend orgaan, is in Nederland voor de gemeenten een groote strijdzaak geweest, totdat de wet van 30 December 1920 (Ned. Staatsblad No. 923) in dezen een uitdrukkelijke regeling trof door het invoegen van een artikel 265b in de Gemeentewet, waarbij werd vastgelegd, dat de **raad** ontheffingen van den aanslag verleent. Tot 1920 werd tweërlei opvatting gehuldigd.

Sommigen waren van meening, dat op grond van artikel 134 der Gemeentewet, voorschrijvende dat met betrekking tot de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente alle bevoegdheid aan de raad behoort, tenzij deze bij de wet aan den Burgemeester, of aan Burgemeester en Wethouders is opgedragen, alleen de raad ontheffingen van den aanslag kan verleen. Deze opvatting werd in 1896 gehuldigd zoowel door Gedeputeerde Staten van Groningen en door den Minister van Binnenlandsche Zaken, als in eenige hoofdartikelen in het Weekblad voor de burgerlijke administratie Nos. 2464 en 2468 (vgl. Oppenheim, vierde druk (1913) blz. 740 en 741) Oppenheim (t.a.p.) verdedigde zijnerzijds de zienswijze dat de toekenning van ontheffing van een in zich zelve wettigen en juiste aanslag in de gevallen daarvoor in wet of verordening aangewezen, is een daad van **uitvoering van het kohier** en dat afwijzing van zulk verzoek is aan te merken als een geschil over deze uitvoering, zoodat burgemeester en wethouders het bevoegde orgaan zouden zijn. Oppenheim (blz. 742) geeft echter toe, dat het wettelijk niet zoo vaststaat, dat men hier te doen heeft met een geschil over de uitvoering van een verordening van den raad, dat deze niet de beslissing over ontheffingsaanvragen aan zich zou kunnen voorbehouden. Het standpunt van Oppenheim vindt verdediging bij van Loenen „De Gemeentewet en hare toepassing” deel III, blz. 265.

Waar nu eenerzijds in artikel 60 der Provincie-ordonnantie is bepaald, dat aan den raad behoort de regeling en het bestuur van de huishouding van de provincie, anderzijds in artikel 75, dat het college van Gedeputeerden belast is met de uitvoering van de besluiten van de raad en met de beslissing der over die uitvoering gerezen geschillen, is ook ten aanzien van de Indische provincie met betrekking tot de vraag, welk orgaan ontheffingen heeft te verleen, tweërlei opvatting mogelijk.

Aangezien nu het verleen van ontheffingen door den provincialen **raad** in verband met de omstandigheid, dat dit college slechts enkele malen in het jaar bijeenkomt, een belangrijke vertraging in de afdoening van de ingekomen verzoeken kan geven, meen ik, dat het wel overweging verdient, om tegen bepalingen in provinciale belastingverordeningen, waarbij wordt voorgeschreven, dat ontheffingen van den aanslag door het College van Gedeputeerden worden verleend, niet langer bezwaren te opperen.”

Dr. H. J. LEVELT.

43 Gedeputeerden West-Java; besluit 4 November 1932, T 96/4/4.

De Staatsspoorwegen vormen niet een openbaren dienst; vrijstelling van straatbelasting voor dienstwoningen.

De Staatsspoorwegen hadden voor de dienstwoningen van eenige stationschefs en opzichters aanspraak gemaakt op de vrijstelling die in het eerste lid onder c van artikel 3 der Buitenzorgsche Straatgeldverordening is voorzien voor perceelen: „welke in eigendom toebehooren aan den Lande of aan gebiedsdeelen met eigen geldmiddelen en door die overheidsorganen uitsluitend gebezigd worden voor publiekrechtelijke doeleinden”.

Aangezien de uitdrukking **publiekrechtelijke doeleinden** door het College van Gedeputeerden synoniem werd geacht met den term: **openbare dienst**, interpreteerde het college het laatste begrip als volgt:

„dat volgens artikel 275 (oud art. 238) der Nederlandsche Gemeentewet eene door de overheid geëxploiteerde onderneming van vervoer niet begrepen is onder de voor den **openbaren dienst** bestemde werken, bezittingen of inrichtingen;

dat de Hooge Raad der Nederlanden blijkens zijn arrest van 14 April 1926 (Weekblad van het Recht 11.522) aanneemt dat het evengenoemde wetsartikel, teneinde al die goederen te omvatten, die de gemeente niet als **exploitante van bedrijven** maar als **overheid** ten gebuik van het publiek stelt, spreekt van: „voor den openbaren dienst bestemde” gemeentewerken, bezittingen of inrichtingen;

dat met deze interpretatie van het begrip: „**openbare dienst**” overeenstemmen die, gegeven door Gedeputeerde Staten van Groningen ad art. 25 sub a in de Wet in Nederlandsch Staatsblad 1870 No. 82, betreffende de Grondbelasting: „**overheidstaak**” (besluit van 8 Januari 1931, A.B. 1932, blz. 865), en door Mr. T. J. Noyon (Het wetboek van Strafrecht verklaard, derde deel blz. 285) ad artikel 359 van het Nederlandsche Wetboek van Strafrecht (artikel 415 Wetboek van Strafrecht voor Nederlandsch-Indië) „**openbaar**” heeft hier de beteekenis van: de regeering van den staat of van gedeelten van den staat, provinciën, gemeenten, betreffende, en in het bijzonder uitgaand van of behorende tot het gebied van de Regeering”;

dat ook in Nederlandsch-Indië aan het begrip: „**openbare dienst**” geenszins altijd een zoo ruime beteekenis is toegekend als noodig ware opdat daaronder ook bedrijven als het onderhavige begrepen zouden zijn;

dat bijvoorbeeld het bedrijf van den appellant naar het oordeel van den Provincialen Raad van Oost-Java, blijkens zijn besluit van 15 October 1931, B 8/123/5, niet vormt een publieken dienst (Provinciaal blad dier provincie 1931 blz. 933);

dat, evenzo, de perceelen, behorende tot het provinciale Waterleidingbedrijf te Tasikmalaja, niet de vrijstelling genieten, voorzien bij het eerste lid onder 2e. in artikel 4

der Verpondingsordonnantie 1928;".

Ten overvloede overwogen Gedeputeerden nog: „dat, verondersteld zelfs dat een bepaald bedrijf tot den **openbaren dienst** gerekend wordt, van de daartoe behorende **woningen** nog niet hetzelfde gezegd kan worden;

dat dan ook bij de toepassing der Verpondingsordonnantie wordt aangenomen, dat dienstwoningen niet zijn: „onroerende goederen, uitsluitend gebezigd voor den openbaren dienst" (Koloniale Studiën 1932 blz. 79);

dat de Straatbelastingverordening der Stads Gemeente Batavia in artikel 3 **dienstwoningen** niet beschouwt als uitsluitend voor 's Lands dienst gebezigde perceelen en daarom voor die woningen een uitdrukkelijke vrijstelling bevat, welke te Buitenzorg ontbreekt;

dat, naar het oordeel van het College van Gedeputeerden, het door appellant gebezigde criterium: „de woningen vormen een noodzakelijk bestanddeel voor de behoorlijke functioneering van den dienst" nog geenszins impliceert, dat de betrokken woningen (uitsluitend) voor den **openbaren dienst** gebezigd worden, doch integendeel op grond van het voorafgaande door Gedeputeerden wordt aangenomen, dat onderwerpelijke woningen **niet** tot een openbaren dienst behooren."

De vrijstelling werd daarom ook in beroep geweigerd.

44 Gedeputeerden West-Java; besluit 10 Mei 1932, T 96/3/3.

Hooger beroep ingesteld voordat de beroepstermijn ingaat, is ontvankelijk, tenzij voorafgaand aan het beroepen besluit.

Naar aanleiding van een op 8 Januari 1931 ingesteld beroep tegen een op 24 Juni 1931 genomen afwijzende beschikking op een bezwaarschrift tegen een aanslag in een gemeentebelasting werd onder meer overwogen:

„dat het beroep ingevolge artikel 1 sub II der ordonnantie in Staatsblad 1929 No. 397, moet worden ingesteld binnen drie maanden nadat het afschrift van de beslissing van den raad aan den belanghebbende is verzonden;

dat de strekking dezer bepaling is, te voorkomen, dat tengevolge van een eerst na langen tijd ingesteld beroep, gedurende een ongewenschten tijdsduur onzekerheid blijft bestaan nopens den aanslag;

dat derhalve de termijn is gesteld teneinde te waken tegen te **laat**, doch niet tegen te **vroeg** ingestelde beroepen;

dat dan ook geen bezwaar zoude bestaan, indien het onderhavige beroep eventueel ware ingesteld **voor** ingang van den termijn, n.l. **voordat** het afschrift van 's raads afwijzende beschikking aan den belanghebbende was verzonden;

dat de onderhavige schriften echter zijn ingediend **voordat** de bedoelde beschikking door den raad was genomen, derhalve voordat de verzoeker wist, in welken zin op zijne doeleentie zou worden beschikt;

dat hooger beroep slechts mogelijk is van eene beslissing, waardoor de appellant zijne belangen gekrenkt acht; dat derhalve geen beroep kan worden ingesteld tegen een nog niet tot stand gekomen beslissing; "

Evenzoo, ten aanzien van te vroeg ingediende bezwaren tegen een belastingaanslag, het besluit van 15 Juli 1932, T 96/3/9.

Blijkens bladzijde 114 van zijn Jaarverslag over 1931 neemt dit College van Gedeputeerden hetzelfde standpunt in ten aanzien van een **voor** ingang van den termijn ingesteld beroep op den voet der Hinderordonnantie, zulks overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 15 October 1926 No. 24, volgens hetwelk de omstandigheid dat B. en W. hadden nagelaten van het bestreden besluit overeenkomstig art. 8 1e, lid der Hinderwet door aankondiging aan het publiek kennis te geven, aan de ontvankelijkheid van het beroep niet in den weg staat aangezien krachtens art. 15, 1e. lid het beroep openstaat binnen 14 dagen na de afkondiging bij art. 8 bedoeld, zoodat, wanneer geen afkondiging heeft plaats gehad, de beroepsinstantie geacht moet worden nog loopende te zijn.

Bij Mr. Ir. M. M. van Praag. De Hinderwet, bladzijden 99 en 218, vindt men de circulaire van de Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel, en van Waterstaat, waarin de afwijkende meening is neergelegd, dat een aan de afkondiging (in Indië: bekendmaking) voorafgaand beroep niet ontvankelijk moet worden verklaard; De Hinderwet, Schuurman & Jordens, No. 30, bijlagen 2 en 5.

De laatste, strenge, opvatting is ook die der Kroon bij Hare kennisneming van het krachtens artikel 235 der Gemeentewet ingestelde beroep van een gemeentebestuur tegen de weigering door Gedeputeerde Staten van hunne goedkeuring van besluiten van dat gemeentebestuur; tot de jongste herziening stond dit beroep ingevolge artikel 200 (oud) open gedurende 30 dagen, te rekenen van de **dagteekening der weigering**, met welke regeling het vijfde lid van artikel 77 der Stads Gemeente-Ordonnantie nagenoeg overeenkomt; thans worden de dertig dagen gerekend van de **dagteekening van de verzending** der beslissing van Gedeputeerde Staten,

De Gemeenteraad van Huizen nu had **tegelijk** met het aan goedkeuring onderworpen besluit reeds besloten, hooger beroep in te stellen tegen een eventueele weigering der goedkeuring; 's Raads nietontvankelijkheid volgde naar het oordeel der Kroon niet hieruit, dat een zoo vroeg ingesteld beroep een voorwerp (weigeringsbesluit van Gedeputeerde Staten) mist, waartegen het zich kan richten. en daardoor slechts een slag in de lucht beteekent, maar hieruit: „dat eerst na de **verzending** van een besluit van Gedeputeerde Staten, houdende weigering van de gevraagde goedkeuring, van een besluit tot het instellen van beroep daartegen sprake kan zijn";— aldus het Koninklijk Besluit van 27 Januari 1933 No. 54; Weekblad voor Gemeentebelangen 1933, bladzijde 43.

45 Gedeputeerden West-Java; besluit 11 November 1932, T 96/3/21.

Openbare dienst; wederkerige vrijstelling van belasting door Land en Gemeenten; Dienst of Bedrijf der Posterijen, telegrafie en telefonie wordt commercieel gevoerd.

De P.T.T. hadden voor de postkantoren te Batavia aanspraak gemaakt op de in artikel 3 van de straatbelastingverordening dier Stadsgemeente voorziene vrijstelling van perceelen, welke den Lande in eigendom toebehooren en uitsluitend gebezigd worden voor den dienst van den Lande, doch niet voor commercieel gevoerde diensten of bedrijven;

Deze vrijstelling werd onder meer geweigerd, omdat de stadsgemeenteraad **dienst** las in de beteekenis van: **openbaren** dienst, op grond van de volgende overwegingen:

- .b). dat uit de in Gemeentebld 1922 No. 1 op dit artikel van de door de Regeering bij besluit van 19 Juli 1922 No. 2 goedgekeurde Bataviasche Straatbelastingverordening gegeven toelichting blijkt, dat de bedoelde bepaling een uitvloeisel is van de in Bijblad No. 6457 door de Regeering aangegeven regelen met betrekking tot het heffen van belasting en retributiën van locale zelfbesturen;
- c). dat krachtens de onder b) genoemde regelen, met name krachtens het in alinea 2 van genoemd bijblad neergelegde beginsel van reciprociteit, de Stadsgemeente Batavia bevoegd is om belasting te heffen van een Landsdienst of -bedrijf, die (dat) zich beweegt op een terrein, dat ook voor ieder bijzonder persoon toegankelijk is; "
- .k). dat toch uit de beginselen in hooger genoemd bijblad No. 6457 de conclusie kan worden getrokken dat het Land slechts al hetgeen tot de **uitsluitende** bevoegdheden der locale rechtsgemeenschappen als **publiek-rechtelijk** lichaam behoort, rekent als te behoreen tot den openbaren dan wel publieken dienst;
- l). dat dit zelfde eveneens ten aanzien van het Land geldt; "

Hiertegenover overwoog het College van Gedeputeerden:

„dat blijkens de aangehaalde overwegingen de door den Stadsgemeenteraad aangenomen beperking van het begrip: **dienst** door de nadere qualificatie: **openbaar**, berust op de mede op blz. 47 van de Bijlage bij Gemeentebld 1932 No. 50 uitgedrukte veronderstelling, dat in de missive van den Gouvernements Secretaris van 17 Juli 1905 No. 2538, opgenomen in Bijblad No. 6457, het wederkerigheidsbeginsel voor heffing van **belasting** is neergelegd;

dat deze veronderstelling echter onjuist is, omdat het bedoelde beginsel in de missive niet onder 1 voor belastingen, doch onder 2 **alleen** voor retributiën is uitgesproken;

dat dus, wat er ook zij van den **openbaren** aard van

den dienst der posterijen, telegrafie en telefonie, dit vereischte ten onrechte is gesteld bij de toepassing der onderhavige vrijstelling";—.

Met den gemeenteraad achtte het College van Gedeputeerden de vrijstelling echter niet toepasselijk, omdat de Postdienst **commercieel gevoerd** wordt; eerstgenoemd college had dit op de volgende gronden aangenomen:

- .e). dat de Dienst der Posterijen — thans het Staatsbedrijf der Posterijen — in den zin van de Bataviasche Straatbelastingverordening is aan te merken als een commercieel gevoerde dienst (thans bedrijf);
- f). dat immers de Dienst der Posterijen zich beweegt op een terrein dat ook voor ieder bijzonder persoon toegankelijk is met name waar het betreft het innen van quitanties voor particulieren, het vervoeren van pakketten en dergelijke;
- g). dat in deze opvatting geen wijziging is gebracht door het feit, dat de Dienst der Posterijen eerst onlangs een Staatsbedrijf is geworden. aangezien het in de Bataviasche Straatbelastingverordening gehuldigd beginsel ten deze zoowel geldt voor diensten als bedrijven;—
- .i). dat voor de qualificatie, „commercieel gevoerd bedrijf“ het niet terzake doet of met een bedrijf of dienst al dan niet winst wordt gemaakt;—.

Deze motiveering werd door Gedeputeerden overgenomen, omdat; „diensten en bedrijven als commercieel gevoerd kunnen worden beschouwd, ongeacht niet alleen of zij winst **maken**, doch zelfs of zij deze **beoogen**;

dat toch met de omschrijving: **commercieel gevoerd** noch het verkregen geldelijke **resultaat**, noch het **doel** van den dienst wordt aangeduid, maar de **wijze waarop hij wordt gevoerd**;

dat aan de commercieele wijze van uitoefening niet afdoet de door den appellant aangevoerde; „omstandigheid, dat de Post-, Telegraaf- en Telefoondienst gebonden is aan internationale verdragen en geenszins bevoegd is, de tarieven voor brieven, telegrammen enz. naar eigen believen te regelen“;

dat immers ook particuliere vervoerondernemers, zooals bijvoorbeeld spoorwegexploitanten, aan dergelijke beperkingen in hunne bedrijfsvrijheid onderworpen zijn, zonder dat die bedrijven daardoor ophouden, op commercieele wijze te worden gedreven“;

De vrijstelling werd daarom ook in beroep geweigerd.

Mr. D. H. LEDEBOER.

DECENTRALIANA.

Decentralisatie. Uit de welkomstwoorden, door de Locomotief gericht tot de deelnemers aan het jongstleden te Semarang gehouden Decentralisatiecongres, nemen wij met genoegen het volgende over:

Toen de regeering nauwelijks drie decennia geleden de eerste bescheiden stappen deed op den weg van de decentralisatie der bestuursvoering en de eerste gebiedsdeelen met eigen huishouding schiep, toen heeft zij dit gedaan in het vertrouwen, dat in de door haar in het even geroepen nieuwe staatsrechtelijke eenheden zich op den duur een gemeenschapszin zoude ontwikkelen, welke een overbrugging zoude vormen van cultureele, racieele en sociale verschillen van de onderscheiden bevolkingsgroepen en dat op deze wijze de „gebiedsdeelen met eigen huishouding” zouden uitgroeien tot organisch verbonden gemeenschappen.

De verwachtingen welke men ten aanzien van de uitwerking van de eerste maatregelen koesterde waren vrij verschillend. Er waren optimisten en ook pessimisten, idealisten en menschen, die het hoofd schudden.

Hoe staan wij thans, dertig jaren later, tegenover het decentralisatie-werk?

Er zal wel nauwelijks iemand meer gevonden worden, die niet overtuigd is van het vele goede, dat is verricht door de groote schare van locale werkers, in het belang van de locale gemeenschappen. Er is in Indië in den loop van deze bijkans dertig jaren veel en groot werk verricht en het minste daarvan is zeker niet, het werk, dat tot stand kwam onder leiding van de locale besturen in onderscheiden ressorten.

Men geve zich slechts rekenschap van den toestand in onze steden, nu ongeveer dertig jaar geleden en vergelijkte toen met nu. Er heeft zich in deze paar tientallen jaren een geweldige wijziging voltrokken in de heele levenswijze, zoowel van groote groepen Inheemschen als van Europeanen. Nu willen wij zeker niet alles mooi vinden wat nieuw is, en niet alles verwerpen wat oud-Indië kenmerkte, maar ontkennen, dat er veel vooruitgang is, kan alleen, wie verstand is in het oude.

Wij willen ook niet allen lof voor wat verbeterde geven aan de besturen en raadscolleges van locale ressorten; ook zonder hen, zoude veel zich hebben gewijzigd, dank zij de moderne techniek, maar deze lof komt hun toe, dat zij het zijn geweest, die leiding hebben gegeven bij de totstandkoming, dat hun arbeid bezwaren heeft opgeruimd, welke anders nog langen tijd een beletsel zouden hebben gevormd voor vele nuttige maatregelen. Wie belangstellend kennis neemt van wat er in Indië en in het bijzonder door de locale ressorten gedaan is in het belang van de hygiëne (waterleiding, vuilafvoer enz.), van de volkshuisvesting, wegeaanleg, stadsverfraaiing en vele andere zaken meer, die zal moeten erkennen, dat het vertrouwen, dat de regeering indertijd heeft getoond te

bezitten in den gemeenschapszin van de inwoners van dit land, onverschillig van welk ras, niet beschaamd is.

Dit meenen wij in dezen tijd te mogen vaststellen, nu bezuiniging vaak dwingt om te gaan denken aan de mogelijkheid van opheffing van locale ressorten. Wanneer misschien op den duur aan de opheffing van een enkele gemeente niet zal kunnen worden ontkomen, omdat de handhaving daarvan te duur wordt en uitgaven zoude vergen welke niet kunnen worden opgebracht, dan zal men tot dezen maatregel moeten overgaan, doch dan, niet omdat zoo'n gemeente op zichzelf geen reden van bestaan heeft, doch omdat de nood dwingt tot het afbreken van wat men met veel moeite en met veel liefde heeft opgebouwd, als een offer uit nood.

De Provinciale Besturen bijeen. Volgens het verslag van de Locomotief over deze bijeenkomst zijn door de volgende punten behandeld:

1. Reorganisatie van de provinciale waterstaatsdiensten.
2. Regeling van de overdracht van Landsgebouwen-diensten aan de Provincies.
3. Verdere overdracht van een deel der Landstaak op de Provincies.
4. Regeling van de verhoudingen op personeelsgebied tusschen het Land en de Provincies.
5. Oprichting van een pensioenfonds voor niet-Europeesche locale ambtenaren. Ten aanzien van dit punt werd besloten een commissie in te stellen, welke de provinciale besturen van prae-advies zal hebben te dienen.
6. Herziening van de begrootingsinrichting voor locale ressorten.
7. Crisis-kortingen op de bezoldiging der stadsgemeente-secretarissen.
8. De Wegverkeersordonnantie.
9. Het toezicht op het financieel beheer der regentschappen.
10. Opneming in vasten dienst van tijdelijk en van ter beschikking gesteld Landpersoneel.
11. Reorganisatie van de Nederlandsch-Indische Wegen-vereeniging (Wijziging Statuten en Huishoudelijk Reglement).
12. Uitwisseling van beslissingen van Gedeputeerden ten aanzien van aan goedkeuring onderworpen besluiten van stadsgemeenten en regentschappen, ter bereiking van een eenvormige werkwijze.

De bijeenkomst werd om ongeveer 1.30 uur gesloten.

Vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen. De Vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen in Nederlandsch-Indië hield Donderdag 25 Mei des voormiddags ten 9 ure in het gemeentehuis te Semarang een algemeene vergadering. Op een enkele uitzondering na waren alle burgemeesters en secretarissen van Java aanwezig. Van de buitengewesten was alleen de burgemeester van Medan aanwezig.

Aan het verslag van de Locomotief over deze vergadering ontleenen wij het volgende:

In verband met het aftreden van den voorzitter en een bestuurslid, de heeren Meyroos en Bussemaker, had aanvulling

van het bestuur plaats. Tot voorzitter werd gekozen de heer Voorneman, burgemeester van Batavia, en tot bestuurslid de heer Van Unen, burgemeester van Salatiga, terwijl mej. Brandon, secretaresse van Malang en de heer Van Zon, secretaris van Meester-Cornelis in hun functies van bestuurslid en secretaris der vereeniging werden herbenoemd.

In de vergadering werd aan den afgetreden voorzitter, den heer Meyroos, hulde gebracht voor de wijze waarop hij jarenlang de vereeniging had geleid en voor alles wat hij voor de vereeniging had gedaan.

Na de gewone huishoudelijke aangelegenheden werden belangrijker zaken besproken.

De heer Pitlo, burgemeester van Meester-Cornelis, deed verslag als lid van de in een vorige algemeene vergadering ingestelde studie-commissie inzake leeningen voor kleine gemeenten. Speciaal ging zijn toelichting over de mogelijkheid van geldvoorziening voor de volkshuisvestingbouw.

Een door den heer Voorneman voorgebracht punt inzake inlichting der leden over hetgeen in Volksraad en Provinciale raden ten opzichte der gemeenten werd voorbereid, leidde tot opdracht aan het bestuur zich ter zake in verbinding te stellen met den secretaris van den Volksraad, c.q. de secretarissen der Provinciale Raden.

Door den heer Zuiderhof, wd. burgemeester van Malang, werd het contact tusschen de gemeenten ter sprake gebracht. Het bijeenroepen van meer algemeene vergaderingen van vertegenwoordigers der gemeenten, hoewel gewenscht, werd te duur geacht, zoodat besloten werd dat de burgemeesters uit eenzelfde provincie zooveel mogelijk bijeen zouden komen, waarbij dan eventueel een vertegenwoordiger der burgemeesters uit de andere provincies zou worden uitgenoodigd.

Over de opheffing der kleine stadsgemeenten werd slechts kort van gedachten gewisseld, daar dit een der onderwerpen van het decentralisatie-congres uitmaakte.

Verder werd behandeld een door een der burgemeesters aan de orde gesteld punt over de positie van den wethouder in de stadsgemeente. Hierover werden verschillende meeningen geuit, doch ten slotte was men het er over eens dat deze positie afhing van de bevoegdheden die door de gemeenteraden aan die functionarissen, boven de in de stadsgemeente-ordonnantie als minimum gestelde plichten, werden toegekend.

Verschillende door den heer Bagchus, burgemeester van Semarang, aan de orde gestelde onderwerpen werden uitvoerig besproken. Deze betroffen o.m. ter bevoegde plaatse aan te dringen om de stadsgemeenten te hooren inzake de voorgenomen invoering van nieuwe administratieve (comptabiliteits) voorschriften voor de gemeenten. Verder in te nemen houding tegenover den drang van den dienst der Volksgezondheid tot overname, dan wel bekostiging van sommige aan dien dienst toevertrouwde zorgen als plaatselijke ziekenhuizen, transport van zieken en gewonden en dergelijke.

Ten aanzien van dit punt was de vergadering van meening dat bij het overnemen van verschillende regeerings-

zorgen rekening diende te worden gehouden met de financiën der gemeenten. Principieel stond men niet afwijzend tegenover de overneming van deze zorgen, daar vooraf in kleine gemeenten deze overneming zeer groote bezuiniging voor het gouvernement zou kunnen opleveren.

Vervolgens werd besproken de wijze van uitvoering der motorvoertuigenbelastingordonnantie op Java en Madoera 1933 en de verdeeling van opbrengst dier belasting, alsmede van de middelen die er toe zouden kunnen leiden, dat de daarvoor in aanmerking komende stadsgemeenten ontvangen de bij de behandeling dier ordonnantie in den Volksraad in uitzicht gestelde extra-uitkeeringen. Algemeen werd hierbij geklaagd dat het aandeel dier gemeenten in deze belasting zoo belangrijk veel minder was dan hetgeen de gemeenten volgens hun eigen belasting-verordeningen zouden hebben ontvangen.

Voor een enkele gemeenten bedroeg dit verschil zelfs 50%. In overweging werd genomen bij de regeering aan te dringen eventueel door wijziging der ordonnantie aan de voor de gemeenten zoo fruikende inkomsten-vermindering tegemoet te komen.

Ten slotte werd besproken de wijze waarop aan den wensch der regeering zou kunnen worden voldaan inzake het treffen van de noodige regelingen ten aanzien van de verzekering der pensioenslasten, voortvloeiende uit het „Niet-Europeesch local pensioenreglement 1931“ (stbl. 1931 No. 500). Ter zake werd besloten zich met de Colleges van Gedeputeerden in verbinding te stellen.

Bij de rondvraag werden weer verschillende klachten vernomen inzake het beoordeelen door het College van Gedeputeerden van door de gemeenteraden vastgestelde verordeningen die niet aan goedkeuring zijn onderworpen, doch ter afkondiging in het Provinciaal blad worden toegezonden. Het bestuur werd opgedragen terzake ter bevoegde plaatse de noodige vertoogen te doen.

De heer Roovers, secretaris der gemeente Batavia drong er verder bij de leden op aan, om in hun gemeente spoed te maken met de adviezen inzake de verdeeling in pensioensgroepen der gemeenteamtbanen.

Ten slotte werd door de vergadering zeer betreurd dat de Adviseur voor de Decentralisatie verhinderd was de vergadering bij te wonen.

Bevordering der Zondagsrust. Door den Adviseur voor de Decentralisatie is aan de Voorzitters der Provinciale, Stadsgemeente, Regentschaps- en Locale Raden een uitreksel aangeboden uit het schrijven van het Hoofd van het Kantoor van Arbeid van 20 April j.l. No. M 3/4/14 betreffende de bevordering van de Zondagsrust, dan wel invoering van een wekelijkschen rustdag, onder uitnoodiging de noodige gegevens omtrent genoemde aangelegenheid rechtstreeks aan het Hoofd van het Kantoor van Arbeid te willen verstrekken.

Bedoeld uittreksel luidt:

Door een artikel van den heer Bogaards in „Locale Belangen“ van Januari j.l. (20e jaargang, aflevering 1) werd mijn aandacht gevestigd op het vraagstuk der Zondagsrust bij de technische werken en diensten der

Locale

De

bekend

dere ad

op het

Landsb

moest

bedrijve

Dit l

uitzonde

bij het

verzoek

leden r

Met

dat ook

gaan in

lijksche

doorgev

Zeer

Waa

cale A

der Pro

nistratie

het bez

van de

geven a

kening

toegeke

H. B. S.

het eind

Ong

noemd

met ger

waardig

andere

velen e

bedoeld

zich eer

worden.

Assis

seint uit

telegraf

waarbij

tevens

van Bu

door ée

Pe

Soed

tralisatie

stadsgen

dalam

Locale ressorten

De bevordering der Zondagsrust h. t. l. heeft, zooals U bekend zal zijn, in de laatste jaren voortdurend de bijzondere aandacht der Indische Regeering gehad, die zich hierbij op het standpunt stelde, dat eerst bij de verschillende Landsbedrijven en diensten zooveel mogelijk de Zondagsrust moet worden doorgevoerd om daarna met de particuliere bedrijven een aanvang te maken.

Dit heeft er toe geleid, dat behoudens een enkele uitzondering de Zondagsrust of een wekelijksche rustdag bij het Gouvernement reeds werd ingevoerd, terwijl op d. z. verzoek door den Indischen Ondernemersbond onder zijne leden reeds een enquête ten deze werd gehouden.

Met het oog op een en ander lijkt het mij wenschelijk, dat ook voor de Locale werken en diensten worde nagegaan in hoeverre aldaar reeds Zondagsrust of een wekelijksche rustdag bestaat, dan wel verder kan worden doorgevoerd.

Zeer enz.

Waardeering Akte van bekwaamheid in de Locale Administratie. Het College van Gedeputeerden der Provincie Oost-Java heeft beslist, dat aan de administratieve ambtenaren in dienst dezer Provincie, die in het bezit zijn van het einddiploma H. B. S. V. en tevens van de door de Vereeniging voor Locale Belangen afgegeven akte hiervoor bedoeld, ten aanzien van de berekening hunner bezoldiging twee fictieve jaren worden toegekend, terwijl het bezit van de diploma's Mulo of H. B. S. III en van meerbedoelde akte is gelijkgesteld met het einddiploma H. B. S. V.

Ongetwijfeld zal dit bericht door de bezitters van genoemd diploma en door hen, die zich daarvoor bekwamen, met genoegen worden ontvangen. Wanneer dit prijzenswaardige voorbeeld van de Provincie Oost-Java door andere locale besturen wordt gevolgd, zal dit zeker voor velen een spoorslag zijn om te trachten het bezit van bedoeld diploma te verwerven, vooral nu de kansen om zich een behoorlijk bestaan te verzekeren steeds geringer worden.

Assistent-Resident tevens Wd. Burgemeester. Aneta seint uit Palembang, dat de Resident van Palembang telegrafisch protesteerde tegen het besluit van de Regeering, waarbij de Assistent-Resident ter hoofdplaats Palembang tevens belast wordt met de waarneming van de functie van Burgemeester, aangezien beide functies onmogelijk door één persoon kunnen worden waargenomen.

MALEISCH GEDEELTE.

Penghapoesan stadsgemeenten jang ketjil.

I

Soedah sementara lama, maka dalam kalangan decentralisatie telah timboel so'al tentangan baikkah tidaknya stadsgemeente² jang ketjil dihapoeskan dan dimasaekkan dalam wengkon kaboepaten, Oleh karena so'al ini men-

djadi soeatoe pemitjaraan jang sangat penting pada decentralisatiecongres j. t. l. pada pemitjaraan mana timboellah perbantahan jang maha penting diketahoei oleh oemoem, maka alangkah baiknja so'al ini kami selidiki didalam madjallah ini poela.

Sebagaimana telah diketahoei, ketika perobahan bestuur dilakoekan, ketika raad² kaboepaten didirikan, maka telah diselidiki so'al tentangan penghapoesannja stadsgemeente² jang ketjil, Pemerintah merasa keberatan atas penghapoesan ini, sehingga so'al itoe boleh dikatakan soedah selesai. Akan tetapi bagaimanakah keadaan dikemoedian hari setelah disampingnja stadsgemeente² itoe berdirilah daerah² autonom baroe ialah kaboepaten², jang lambat laoen merasa djoega tjakap oentoek memperhatikan keperluan didalam iboe kotanja, jang sampai sekarang ini dioeroes oleh soeatoe badan perwakilan jang dinamai stadsgemeenteraad?

Mareka jang dahoeioenja ta' setoedjoe meliat stadsgemeenteraden teroes dihidoeipkan disampingnja raad² kaboepaten dan beberapa lama ta' mendengarkan soearanja poela, mareka itoe memperbentangkan so'al itoe lagi, dihadapan oemoem.

Pada boelan Januari 1932 toean Soejono dan kawan-kawannja didalam Dewan Rajat memadjoekan soeatoe motie jang bermaksoed minta pada Pemerintah soepaja tentangan hal penghapoesannja stadsgemeente³ ketjil itoe diselidiki lebih dalam poela.

Adapoen alesannja jang diadjoekan dalam motie itoe ialah :

pertama : sementara dari stadsgemeente² jang ketjil itoe meliat keadaannja pada waktoe ini sesoenggoeh-soenggoehnja tidak berarti lebih dari soeatoe iboe kota atau soeatoe bagian dari regentschap didalam mana terletak masing² gemeente.

kedoea : oentoek mengoeatkan dan memadjoekan regentschap² autonom itoe, lagi poela oentoek mendapatkan kehaamatan, maka adalah baiknja, bilamana stadsgemeente² tadi dihapoeskan dan diboeboehkan pada regentschap².

ketiga : dengan djalan demikian maka decentralisatie jang mendjadi dasarnja pada waktoe dahoeioe stadsgemeente² didirikan, senantiasa akan berhatsil, sedangkan bisa dioesahkan poela djangan sampai kepentingan² loear biasa dari golongan masing² ada terlentar.

Soedah barang tentoe soal jang penting ini dapat dibitjarakan dengan pandjang lebar pada Dewan Rajat, akan tetapi oleh karena pemitjaraan² jang telah diadakan pada Dewan itoe terasa beloem memoeaskan, maka Bestuur Locale Belangen merasa perloe soal ini dibitjarakan lagi, ialah pada Decentralisatiecongres, pada congres mana senantiasa berhadliir orang² ahli hal decentralisatie, jang terhanggap soenggoeh tjakap oentoek membitjarakan soal terseboet. Sebagi prae-adviseur jang „pro” dengan penghapoesan stadsgemeente² itoe dapat terpilih gedelegeerd lid Volksraad toean R. A. A. Soejono, sedang sebagi prae-adviseur jang „contra” dapat terpilihnja toean G. de Raad, seorang

ahli decentralisatie jang doedoek didalam Raad Provincie Djawa Tengah dan didalam Stadsgemeenteraad Semarang.

Boekan maksoed kami akan memperbentangkan semoea keterangan² dan alesan² jang dikemoekan oleh doea² djago terseboet, djoegapoen boekan maksoed penoelis boeat mengoraikan perbantahan, baik antara doea² djago tadi, biarpoen antara marika dengan lain² debater pada congres, hal mana soedah dimoeatkan dalam verslag² di beberapa soerat kabar dan nanti dapat dibatja poela dengan pandjang lebar dalam officieel verslag dari Locale Belangen sendiri. Maksoed kami ialah hanya akan memboeat balans dari voor- dan nadeelnja tentangan penghapoesan stadsgemeente ketjil itoe, sedangkan nanti seboleh-boleh kami akan memadjoekan pendapatan kami sendiri, akan memberi oplossing, jang sekira-kiranjia bisa ditrimanja oleh doea² fihak, fihak „pro“ dan fihak contra. Dengan djalan ini maka adalah pengharapan oplossing kami akan diperhatikan oleh Pemerintah, jang pada waktoe ini misih ragoe² akan mengadakan perobahan (her-vorming) poela.

Akan tetapi sebeloemnja memboeat balans ini, kami pandang perloe mengoraikan dengan singkat bagaimana sikapnja fihak contra. Dalam stelling²nja maka oleh prae-adviseur toean de Raad dimoekaka :

1. Oentoek mendjawab pertanjaan, apakah stadsgemeente² jang ketjil itoe haroes dihapoeskan, maka orang ta'boleh memadjoekan fikiran tentang kehaimitan.
2. Jang terpenting ialah pertanjaan bestuur roepa apakah jang paling baik sendiri, demikianlah djoega berhoebongan dengan kemadjoean ra'jat.
3. Stadsgemeente² itoelah, bilamana terliat dari loear, memperliatkan keanehannja, sehingga patoet dapat pemerintahan sendiri.
4. Stadsgemeente² dapat pengharoean barat lebih banjak dari djadjahan kaboepaten seoemoemnja.
5. Perbedaan jang principieel antara raad kaboepaten dan stadsgemeenteraad boekan oleh karena raad jang pertama itoe adalah raad ketimoeran dan raad jang kedoea itoe adalah raad kebaratan.
6. Perbedaan jang principieel ialah dapat terliat dari tjaranja menjoesoen raad² ini dan pakerdjaannja lain² dari voorzitter² dari raad².
7. Stadsgemeenteraad itoelah adalah soeatoe raad jang lebih menjoekeopi pada sjarat² parlementair tertimbang dari pada raad kaboepaten.
8. Bilamana orang hendak madjoe lebih djaoeh dalam hal parlementarisme, maka hendaklah raad² stadsgemeente diperbanjarkan, apabila perloe dan terasa baik dengan soeara banjak boeat bangsa Indonesia dan (atau) dengan seorang burgemeester bangsa ini djoega.
9. Penghapoesan stadsgemeente² dan memasoekkan gemeente² ini didalam kaboepaten² itoelah berarti soeatoe langkah keblakang, sedangkan hal jang sedemikian itoe hanjalah memberi hatsil² jang ketjil.

Demikianlah dengan singkat pendapatan prae-adviseur jang „contra“. Ta'perloe kami terangkan disini bahwa doea² prae-adviseur itoe masing-masing dapat kawan-kawannja sendiri. Perbantahan antara seorang prae-adviseur bangsa Indonesia dan seorang prae-adviseur bangsa Ollanda itoe ta'menghalang-halangi sedikitpoen bahwa adalah beberapa orang Ollanda jang berdiri disampingnja prae-adviseur jang kesatoe dan beberapa orang Indonesia jang berdiri disampingnja prae-adviseur jang kedoea. Memang soal ini boekanlah soal bongsa akan tetapi soal kepentingan decentralisatie jang sedjati.

Marilah kami molaikan memboeat balans tadi, balans mana dapatlah kami boeatkan dengan sebaik-baiknya bilamana kami terangkan riwayatnja stadsgemeente² jang ketjil ini.

Sebagaimana telah diketahoei sebeloemnja perobahan pemerintahan dilakoekan, maka di tanah djadjahan ini hanjalah berdiri stadsgemeente² jang besar² sadja mitsalnja gemeente Batavia, Soerabaja, Semarang Bandoeng, Cheribon, Malang, Medan d.l.l. gemeente² mana didirikannja meneroet Decentralisatiwet dari taoen 1903.

Adapoen gemeente itoe didirikannja oleh karena Pemerintah merasa ta'bisa menjoekeopi lagi keboetoeannja masing² tempat, sedang terasa lebih baik kepentingan dari masing² tempat diserahkan pada soeatoe badan (raad²) di tempat itoe djoega, jang selaloe bisa memperhatikan keboetoeannja tempatnja sendiri.

Boeat kota² jang besar jang mangkin lama mangkin madjoe dan besar memang soedah sepatoeitnja diadakan raad² itoe. Pakerdjaan tambah-bertambah sehingga pendirian soeatoe raad itoelah soedah selajaknja.

Boeka ditempat² jang besar meloeloe diadokan gemeenteraden. Oentaek meringankan pakerdjaan dan anggaran pemerintahan centraal maka djoega dikota² jang ketjil poen diadakan raad², raad² mana jang moela²nja dipimpin oleh seorang assistent-resident, dekat sebeloemnja raad² kaboepaten didirikan, dipimpin oleh burgemeester seperti gemeenteraden jang besar.

Maka ta' mengherankanlah, bahwa ketika raad² kaboepaten didirikan Pemerintah merasa sangat keberatan oentoek menghapoeskan stadsgemeente² jang ketjil itoe, tidaklah sadja oleh karena Pemerintah merasa sajang akan melinjapkan burgemeester itoe, tetapi sebab jang terpenting ialah oleh karena raad² kaboepaten baroe² didirikannja, beloem mempoenjai pengalaman sedikitpoen sehingga dikoeatirkan poela bahwa raad² ini ta' akan dengan tjoekeop bisa memperhatikan kepentingannja soeatoe stadsgemeente.

Akan tetapi bagaimanakah keadaan pada waktoe ini sesoedah raad² kaboepaten bekerdja tiga à lima taoen lamanja? Kami liat, bahwa raad² kaboepaten mangkin lama, mangkin madjoe, bahwa meskipun mempoenjai soeara banjak dari fihak Indonesia (Inheemsche meerderheid) senantiasa ta' meloepakan kepentingan bangsa lainnja, teroetama dari bangsa Europa. Kami liat poela bahwa iboe² kota seperti Garoet, Tasikmalaja, jang tidak lebih ketjil dari kota seperti Salatiga, Blitar dan Modjokerto, soenggoeh kliatan baik dan rapi. Itoelah boeat kami

soeatoe
jang s
oemoem
soeatoe
oleh so
padanja

Oleh
ta'lebih
wengkon
pada ra
ini? 3.
bang d
kan ken
perloe?
dilakoek

Baikle
satoe di
ambil a

1. Pe
djang fik
jang ket
stadsgem
jang pe

Dari
adalah
regentscl
regentscl
bertempo
jang me
kota, Se
ketjil ini
doernja
wengkon
boengan
didapatk

Oento
so'al in
oempam
bertaoen
stadsgem
kan poe
diberi ke
sendiri.

Biarpoe
itoe. an
menaroh
jang sel
dari kete

1e. k
(boepati)
sedang
dalam g

2e.
kaboepat
persidang

3e.
moemnja

soeatoe boekti, bahwa bilamana diberi kesempatan jang seloeas loeasnja raad² kaboepaten itoe se-oemoemnja bisa djoega mengoeroes soeatoe kota, baik soeatoe kota jang beloem, biarpoe jang soedah teroeroes oleh soeatoe stadsgemeenteraad, asal sadja diserahkan padanja.

Oleh karena itoe maka timboellah pertanjaan². 1. Apakah ta' lebih baik stadsgemeenteraad itoe dihapoeskan dan wengkonnja oeroesan stadsgemeente itoe diserahkan sadja pada raad kaboepaten? 2. Apakah hatsilnja penghapoesan ini? 3. Apakah keroegiannja? 4. Apakah hatsilnja tertimbang dengan keroegiannja? 5. Apakah oentoek melinjapkan keroegan itoe ta' lebih baik diadakan perobahan jang perloe? 6. Apakah perobahan ini dengan sigra dapat dilakoekan?

Baiklah pertanjaan² terseboet kami djawab satoe-per-satoe dengan setjoekoeplah, agar soepaja pembatja bisa ambil conclusie sendiri, betoelkah pendapatan kami ini.

1. Pertanjaan ke 1 kami djawab dengan „ja”. Sepandjang fikiran kami memang soedah selajaknja stadsgemeente² jang ketjil itoe dihapoeskan, oleh karena sesoenggoehnja stadsgemeente² jang ketjil itoe adalah soeatoe bagian jang penting sekali dari wengkon regentschap.

Dari dahoeloe kala maka kota (stadsgemeente) itoe adalah soeatoe centrum dari perdagangan di dalam regentschap, soeatoe centrum dari keboedajaan dari regentschap. Pembesar² dari regentschap mitsalnja boepati, bertempat tinggal di iboe kota (stadsgemeente) kantor² jang mengoeroes regentschap terletaknja djoega di iboe kota. Selain dari itoe madjoe moendoernja kota jang ketjil ini adalah tergantoeng sangat pada madjoe moendoernja wengkon regentschap. Ternjatalah bahwa antara wengkon regentschap dan iboe kota adalah soeatoe hoeboengan jang sangat kekalnja, sehingga soesoh sangat didapatkan pemisahan.

Oentoek terangnja, maka pada perdebatan tentangan so'al ini pada congres j. t. l. doe² wengkon kami oempamakan dengan laki-bini jang soedah taoen-bertaoen didoep bersama² tetapi moelai waktoe didirikannya stadsgemeente soedah bertjerai, bertjerian mana dikoeatkan poela pada waktoe regentschapsraden didirikan dan diberi kesempatan oentoek mengoeroes roemah tangganya sendiri.

Biarpoe demikian adanja, tetapi antara doe² badan itoe. antara bekos laki dan bini, jang senantiasa misih menaroh tjinta satoe sama lainnja, misih ada hoeboengan jang sekekal²nja. Hoeboengan itoe dapatlah kami liat dari keterangan dibawah ini:

1e. Kami liat bahwa voorzitter dari raad kaboepaten (boepati) misih tetap beringgal didalam stadsgemeente, sedang kantor² regentschapsraad terletaknja djoega didalam gemeente itoe.

2e. Persidangan² oemoem baik tertoeoep dari raad kaboepaten diadakan didalam stadsgemeente, begitoe poen persidangan² madjelis koemitir.

3e. Seorang pendoedoek dari stadsgemeente jang oemoemnja ta' mempoenjai kepentingan dalam regentschap,

diperkenankan dipilih mendjadi anggota regentschapsraad, soeatoe hal jang sesoenggoehnja adalah bertentangan dengan oendang² oemoem perihal dasar²nja perwakilan.

4e. Sebaliknya pendoedoek stadsgemeente, jang boleh dipilih itoe, tidak berhak memilih wakil²nja didalam regentschapsraad, biarpoe ia mempoenjai kepentingan besar didalam regentschap.

5e. Soedah atjap kali kedjadian doe² daerah autonoom haroes bekerdja bersama² didalam hal mengadakan aer leiding, oeroesan memoengoet padjak, memperloeaskan djadjahannja iboe kota.

Dengan keterangan ini, maka tjoekoeplah alesan² kami oentoek mempersatoe poela doe² daerah autonoom itoe. Sebab hoeboengan jang tidak sepatoeitnja tadi lantas akan linjap.

Perwakilan jang nanti didapatkan akan lebih djernih, pakerdjaan akan lebih moedah, sedang hoeboengan, djika perloe bekerdja bersama² ta'oesah ditjari lagi, sebab soedah mendjadi satoe badan dibawah satoe pimpinan.

Lain dari itoe penghapoesannja stadsgemeente itoe akan mengoeatkan lagi keadaannja didalam regentschap, jang seperti toean Soejono katakan sekarang adalah soeatoe badan jang tidak mempoenjai kepala, atau poen mempoenjai kepala jang soedah terpisah dari badannja, hal mana mendjadi sengsarannya si badan ini.

Marilah sekarang kami mendjawab pertanjaan jang ke 2 ialah: Apakah hatsil²nja?

SLAMET.

PERSONALIA.

Verkozen:

tot Wethouder van Batavia N. Beets, lid van den Stads-gemeenteraad;

tot plaatsvervangend Wethouder van Batavia Mr. J. J. W. Eekhout, lid van den Stadsgemeenteraad;

tot lid van den Provincialen Raad van Oost-Java, R. Moebanoe Kartodiredjo, patih van Magetan.

Benoemd:

tot Burgemeester van Palembang F. H. van de Wetering, voordien Burgemeester van Menado;

tot Burgemeester van Modjokerto Mr. L. van Dijk.

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN.

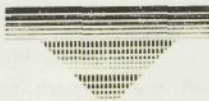
Artikelen voor het orgaan. Het bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op f 10.— voor de eerste bladzijde druks, f 8.— voor de volgende bladzijde druks, f 6.— voor de daarop volgende, bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5.— Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruik gemaakt wordt, stelt het bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

Het Bestuur der Vereeniging voor Locale Belangen

is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter, H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester allen te Semarang; Ir. Th. Karsten, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr te Bandoeng, Mr. P. A. Blaauw en Ir. E. A. Voorneman te Batavia, Mr. J. M. Wesselink te Medan, Dr. Ir. Han Tiauw Tjong en Rd. Slamet te Semarang, Mr. W. H. van Helsdingen en Mr. R. Ng. Soebroto te Soerabaia.

hem wel
eigenlijk

is hier al
beteekeni

werk- en
was hij l

diegenen,
spanne ti
vader op

S